

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

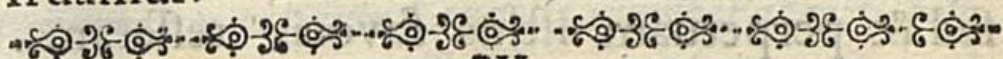
Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

VI. Ad Virum Cleberrimum, & de re omni literaria egregie meritum, Dn. Jo. Gotlibivm Kravsivm, Professorem Eloquentiae in Acad. Lipsiensi extraordinarium, Dissertatio Epistolica, [...]

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

tandem aliquando fructuum, quos CHRISTI
resurrectio (f) nobis acquisivit compotes red-
damur, iisdemque in æterna secula utamur,
fruamur. DIXI.

VI.

Ad Virum Celeberrimum, & de re omni
literaria egregie meritum,

DN. JO. GOTTLIBIVM KRAVSIVM,
Professorem Eloquentiæ in Acad. Lipsiensi
extraordinarium,

DISSERTATIO EPISTOLICA,

*In qua disquiritur, an vita Christoph. Longolii,
quæ Epistolis eius, in editionibus plerisque
præfixa legitur, Regin. Polum
habeat auctorem.*

Blennium fere est, VIR longe celeberrime,
cum, commendatione Viri alicuius,
magni in Republica literaria nominis, cuius-
que eruditioni insigni multum tribuere con-
suevisti ipse, adiutus, Lipsiæ ad TE invisere
ausus sum. Quo tempore ea mihi exhibui-
sti benevolentia & humanitatis maximæ
documenta, ut non iteratum modo subinde
ad

(f) Conf. I. A. Fabricii Del. arg. & syll. script. de
V. R. C capp. 43. 44. 45. quæ & supra ad notam
(b) p. 46. referenda sunt.

ad TE accessum humanissime indulgeres, unde non poterat non permagnus ex doctissimis, quibus animum recreabas meum, sermonibus tuis, fructus in me redundare; sed & perpetuam istius favoris tesseram, possideo eruditissimam *Diss. tuam*, qua apparatus sistis *ad vitam Pauli Manutii*, Viri suo tempore doctissimi, *uberiorem*, quamque, diu ante nequicquam alibi à me quaesitam, perliberaliter a TE, mihi abiturienti, donatam, & manus tuæ notam humanissimam in frontispicio referentem, solícite asservo. Eam adhuc sæpius ad pleniorum *Epistolarum Manutii*, intellectum capiendum, utilissime adhibui, non minus, ac peregrinas annotationes tuas, quibus tres priores illarum *Epistolarum* libros (ad reliquos enim pari olim ratione usui historiae literariae accommodandos, TE ipsum in præfat. adstringere liberaliter voluisti,) ex locupletissima penu tua illustrasti. Huius operæ meæ qualiscunque, ut leve TIBI specimen exhiberi benevole patiaris, & me absentem quoque, si erravero, meliora docere, sin recte sensero, amplius confirmare digneris, enixe contendo. Pertinet vero imprimis institutum meum ad illam disceptationem, qua dis-

qui-

quiritur: *utrum* vita Christoph. Longolii descriptio, quæ Epistolarum ejus plerisque editionibus præmissa est, quamque & alios in collectionibus suis exhibere, infra ostendam, Reginaldum Polum, contubernalem primum Longolii, in urbe Patavii, post Cardinalem eloquentissimum, agnoscat auctorem?

§. 2. Equidem curiosam magis, quam utilem hanc operam meam esse, pronunciarer ipse, nisi locus quidam, in Notis tuis ad Lib. I. Epist. IV. P. Manutii, p. 1024. editionis tuæ, (quam, donec ad eum, quem nunc præbet, usum, dirigeres, magno sane TIBI labore vigiliisque constitisse, oportet,) aliud me sperare sineret; nimirum nec TIBI forte, nec aliis ingratum fore, si quis tandem felici exputare posset successu, cui illa vita, elegantissime descripta, debeatur, idoneasque sententiæ suæ causas ac rationes in medium afferret. Sed præstat, tua ipsius verba legere: *In Italiam, inquis, reversus, (de Longolio loqueris, de quo & docte in præcedentibus paginis egisti,) Patavium studiorum sedem sibi elegit, fuitque primum in Steph. Saulii, tum in Reginaldi Poli contubernio, donec rebus humanis immaturo fato eriperetur, III. Id. Sept. Anno M D XXII. ætatis XXXIV. Lege vitam ejus*
epi-

epistolis præmissam: quam totam in librum suum transtulit Melchior Adamus, suppresso auctoris nomine. Vtrum autem vitæ hæc descriptio eadem sit illi, quam à Card. Polo exaratum esse, auctor est Andr. Duditius in vita eius Cardinalis, de eo nondum convenire inter eruditos video. Hæc Tu ipse, VIR longe doctissime, loco allegato ita scripseras, ut dubitationi locum reliqueris non plane nullum.

§. 3. Enimvero quando ea confidero, quæ ad Lib. I. Epist. III. p. 1001. de Stephano Saulio annotasti, his verbis: *Saulius erat nobilis Genuensis, optimarum artium studiosissimus, teste Regin. Polo Card. in vita Longolii, epistolis ejus præmissa; in quibus eam vitæ Longolianæ nitidam descriptionem Reg. Polo discrete tribuere non videris magis, quam revera tribuis: non potest non lectoris mens non nihil in diversa trahi. Ego id mihi exinde videor elicere posse, Te loco prius à me adducto, significare forsan voluisse, quid adhuc viri alii eruditi de illius vitæ scriptore fenserint, posteriore autem loco, (quem tua tamen editio nonnullis foliis ante exhibet,) quæ tua de illo auctore sententia sit, nominatim indicasse, *Poloque* eam vindicare haud sane dubitasse. Si minus recte ratio-*

nes

nes hic subduxero, ignosce, VIR humanissime, & ea, quæ nunc subjungam, haud gravatim, qua es perspiciacia, expende.

§. 4. Etenim postquam me ipsum, aliquo tempore ante, quam in locum illum tuum incidissem, ex lecta, aliis plane de causis, ista vita Longoliana, cupiditas incessisset, sciendi, à quo illius ævi Viro docto, certe eloquentissimo, ista vita profecta esset, eamque in rem, denuo illam attentissime perlegissem, nonnullaque loca, quæ causam prodere mihi posse viderentur, studiosius excussissem, haud paucis annotationibus hoc consilio in chartam coniectis: factum tandem est, ut eidem *Regin. Polo* (ita me veritas amet!) haud vanis permotus rationibus, adscriberem, tametsi dubia mihi quædam superessent, ab alio, me longe in his versatori, forte alio tempore dissolvenda; quam operam à TE, VIR πολυμαθέςατε, non abs re nunc expetere mihi posse videor. Et ad *Reginaldum Polum* quidem quod attinet, laudibus eum ornasse scriptores innumeros, TE ipso teste scribo, qui de eodem nonnulla haud contemnenda annotasti. (1)

Tom I Fasc. I.

E

Nu-

(1) In Not. ad L. I. Ep. II. Man. p. 1002. sq. & p. 1031. Vitam

Nuper quoque admodum, breuem vitæ Poli descriptionem, adiectis quibusdam scriptoribus, qui de eo consuli mereantur, dedit VIR clariss. *Theod. Crusius*, in nova & luculento commentario à se aucta editione vitæ Ge. Sabini, à Petro Albino olim conscriptæ, p. 128. not. (134.) Memoranda hæc à me erant, quoniam vita Reginaldi, prioribus annis Patavii acta, multum huic de vero *Longolii* (2) vitæ, de qua nobis sermo est, auctore, investigationi, lucis affundit. Quæ descriptio cum stilo tersissimo exarata sit, cuius TV, VIR doctissime, idoneus iudex

tam Reg. Poli, à Lud. Beccatello Italicè conscriptam, & ab Andrea Dudithio elegantissime latine versam, & An. 1563. Venetiis, (in quarta forma) impressam, rarissimum olim fuisse libellum, priusquam Londini Anno 1696. 8. (1690. prodiisse dicitur in T. II. p. 652. *Sagitt. Intr. ad H. E.*) denuo prodierat, his ipsis verbis testatur VIR celeb. IAC. BVRCKHARDVS in elegantissima præfat. quam P. I. comment. de Linguæ Lat. in Germ. Fatis, præmisit, in ultima lit. b. pagina, ubi & Polus inter eos Anglos refertur, qui Latinæ Linguæ studio deditissimi fuerunt.

(2) Multa de Longolio doctè observavit laudatus BVRCKHARDVS in Commentariis suis de Ling.

dex existis, hoc quoque argumentum ex vita Poli imprimis disci potest. In nota subiecta, ex Burckhardo iam probavi, illum inter Anglos, latinæ linguæ studio dedicatissimos, olim iam fuisse relatum. Atque in hoc mire per TE ipsum confirmor, quando, loco paulo ante citato, aliis doctis viris, qui Polum laudarunt, etiam *P. Manutium* tuum, (tuum enim cur non appellem, quem ipse sic vocas, & cuius vitæ ac meritis, præsertim in re typographica, Epistolisque illustrandis, operam tam præclaram navasti) iure a TE adscriptum deprehendo, quem prolixè de Polo agere dicis in præfatione ad librum eius de concilio. Hanc cum inter reliquas Præfationes Manutianas, Epistolis eiusdem subiectas. p. 900. seqq. exhibeas ipse, (legitur vero etiam in aliis Man. Epp. editionibus,

E 2

Ling. Lat. in Germ. fatis, passim, vid. indicem II. voce Longolius, adde præfat. P. I. lit. b. 6. ubi notat, vitam eius Epistolis præf. inveniri quoque in Adami vitis Philos. p. 45. sqq. conf. Elogium Longolii in Sammarthani Elogiis Gallorum, Lib. I. Cap. III. editionis VIRI celeb. C. A. HEVMANNI, cuius annotationes, illi subiectæ, nonnullis quoque illustrandis admodum inserviunt.

bus ;) eo magis, pro huius loci indicio, TIBI me reddidisti obstrictum, quo præstantius est testimonium, quod inde in rem meam licet derivare. Ibi vero Manutius, inter alias Poli laudes, p. 908. hanc quoque numerat; quod eloquentiæ & philosophiæ pari studio flagraverit. Sed quidni ipsa Manutii verba afferam? *Patavii, inquit, diu vixit, quamquam erat habitu natura prope divino, liberalibus tamen disciplinis vehementer deditus: & cum eloquentiæ, atque philosophiæ pari studio flagraverit, in utra tamen magis enituerit, non facile est, existimare. " Illud " certe constat, qui vel meliora, vel ornatiora " scriberet, hac hominum memoria extitisse ne- " minem. „ & reliqua.*

§. 5. Huic testimonio liceat aliud subiungere, quod itidem ab Italo homine doctissimo, est profectum. *Barth. Riccium dico, qui Lib. II. de Imitatione (3) p. m. 432. Redeo, inquit, ad eos, qui*

(3) Vtor editione huius Ricciani libri, quæ in fronte, Epistolarum Christ. Longolii libros IV. & unum Epistolarum librum ad eundem scriptarum, præmissa hac ipsa, de qua agere institui, vita Longolii, complectitur; vel potius Epistolis Longolii adiecta est, cum præf. Io.

qui nobiscum adhuc feliciter agunt, quorum ope & studio eloquendi ratio, & facultas maxime viget ac floret. Ex quorum numero ii mihi occurrunt, quos summè probe tres, qui cumulate scribendo quotidie de eloquentia optime merentur, Jacobus Sadoletus, Petrus Bembus, Pola (Polum nostrum intelligit, nisi erratum est typographi,) Britanus, Cardinales. Hæc ille. Sed tempero mihi ab aliis, quæ haud pauca in promptu habeo, virorum doctissimorum de Poli eloquentia, cumulandis, elogiis, cum ipse sibi in scriptis suis locupletissimus testis existat; neque TV, Fautor honoratissime, hac de re unquam dubitasse videaris.

§. 6. Quod hætenus attuli, VIR præstantissime, argumentum, in minimo verisimili-

E 3

mili-

Io. Mich. Bruti, ex qua disco, Bruti consilio alii iam, in typographia Gryphiana excusæ Longolii Epistolarum editioni, hos ipsos Riccii de Imit. libros tres, accessisse, quos Riccius ad Alfonso Atestium Principem, (quem suum in literis alumnum vocat) Herculis II. Ferrariensem Principis filium, ut inscriptio refert, exaravit. Ad illam vero Lugdunensem Gryphii editionem, quæ quo anno prodierit, dicere non habeo, cuique I. M. Bruti præfatio, Lugduni scripta, sed anni indicio carens, præfixa esse videtur, meam, quam citavi, recusam fuisse suspicor:

militudinis gradu subsistere, ipse agnosco: neque enim aliud probat, quam genus dicendi, quo hæc vita exarata est, ab eo, quo Polus usus fuit pereleganti, non alienum esse; adeoque in eorum classe locum tueri potest, quæ à similitudine stili ducuntur. Atvero nec ipse multum tribuerem huic coniecturæ, nisi aliis rationibus, haud paulo firmioribus, deprehendissem suffultam. Quas ut altius deducam, tuæque subiiciam accuratissimæ censuræ, opus esse video. Commodissime autem ad tres reducuntur classes, tribusq; adeo quasi partibus constant, *Prima docebo, ipsum Longolium, ultimo vitæ tempore, Polum ad scribendam vitæ suæ historiam, precibus suis sollicitasse. Altera sum probaturus, Reginaldum nostrum, huic contubernali*

prodiit autem Basileæ per Eusebium Episcopium & Nic. Fr. hæredes, M. D. LXXX. 8. pagg. 542. Ceterum memoriæ succurrit hoc ipso tempore, TE ipsum, VIR humanissime, ante hos ipsos duos annos, in tabulis tuis peregregiis, quibus res, in orbe erudito gestas, exponis, ad An. 1725. n. III. p. 27. seq. viros doctos de celeb. Viri, Hier. Baruffaldi, consilio, certiores reddidisse, quod cepit de operibus Barth. Riccii, tribus Partibus coniunctim edendis, & præmissa eius vita, an-

li & amico olim suo, ac studiorum communium socio, idgenus officii omnino præstitisse. Denique tertia parte luculenter evincam, & antiquissimam esse vitam illam, & à Polo in florentissima adhuc ætate constituto, primo quoque post obitum Longolii tempore, fuisse conscriptam. Quibus nonnullas Longolii Epistolarum editiones immiscebo, quæ dicta vitæ descriptione sunt ornate, & in quibus vitarum collectionibus ea insuper appareat, forte nullius ingratis, ostendam.

§. 7. Ac initio quidem demonstraturus, ipsum Longolium petiisse à Polo vitæ suæ memoriam, omnium produco efficacissimum ipsius Longolii testimonium, qui in literis (4) ad Raynaldum Polum (ita enim se habet inscri-

E 4

ptio

notationibus suis, quod utique optandum est, illustrandis. Cui instituto ansam dedisse crebram laudati de Imitatione operis, typorum opera repetitionem adhuc factam, ibidem lego. Quod propositum ane intra conatum adhuc subsistat, an vero per hoc biennium effectui datum sit, nondum, ni fallor, per TE edoctos nos esse puto. Interim legisse neminem poenitebit, quæ TV ipse de B. Riccio doctè annotasti in not. ad L. II. Ep. V. P. Manut. p. 1072. seqq.

(4) Ultimæ sunt in Libro IV. Epp. Longolii, forte & ultimæ, quas scripsit, cum paulo post mortem obiisset.

ptio earum) Patavii , VIII. Cal. Sept. exaratis , de sævissima , quæ ipsum corripuisset , febris conquestus ; *peto* , inquit , *per amicitiam nostram , quam ad summum pervenisse existimo , ut mortuo mihi memoriam benevolentiamque , quam necessitudo nostra postulat , humaniter ac pie præstes.* Hanc epistolam proxime præcedit alia , ab eodem ad eundem , ex urbe Patavio , ad XI. Cal. Septembr. quatruiduo sic ante illas literas , quarum modo excerpta dedi , scripta. In hac nihil adhuc de morbo suo refert ; sed cum Polo , Contubernale suo , qui forte tum in viciniam excurrerat , denuo de itineris , ad Paccæum , amicum suum , suscipiendi , consilio , agit , cum iam paulo ante eidem , dum adhuc Patavii apud illum præsens erat , id propositum aperuisset , additis nonnullis negotiis à Polo exequendis , si quid forte periculi in illo , quod meditaretur , itinere , sibi obtigisset. Postridie , post modo dictam Epistolam ad Polum XI. cal. Sept. exaratam , in fatalem morbum incidit , quem Polo suo adhuc absenti , VIII. Cal. Sept. significat ; “Postridie , inquit , quam ad te scripsi , “(innuit literas XI. Cal. Sept. scriptas) sævissima me febris arripuit , quæ ita me hoc triduum

duum torfit, ut nihil unquam acerbius in vi-
ta sim perpeffus, scilicet quasi divinarem
ita futurum, volui quemadmodum tibi pro-
ficiscenti ostenderam, ut bibliotheca mea
omnis tibi obveniret, si quid mihi in ea,
quam adornabam peregrinatione accidisset,
& reliqua; petit deinde, *ut mortuo sibi me-
moriam, benevolentiamque præstet*, quem lo-
cum paulo supra ex his literis, quæ ultimæ
sunt inter Epist. Long. adduxi. Quo mor-
bo paulo post, III. Id. Sept. M. D. XXII. ætat.
anno XXXIV. extinctus est. Equidem utrique
excerptarum à me epistolarum annus deest,
sed A. 1522. ipsi emortuali, scriptas esse, ne
dubitari quidem debet, si ea, quæ in fine
vitæ Longolii, de cuius vero auctore disce-
ptatur, & quem Polum esse, demonstrare au-
deo, leguntur, paullo attentius quis confide-
ret. Neque vero hæc ipsa cuiquam ita, ac
Polo, cognita erant, etiamsi dubium illud:
Fertur disputasse de periculis &c. ibi occurrat:
modestiam enim Poli hinc elucere, mox o-
stendam. vid. vitam Longolii Epistolis ejus
præf. sub fin. & apud. Melch. Adami p. 26.
b. edit. in fol. conf. collectionem Batesia-
nam, p. CCXLIX. ubi & illa ipsa vita repe-
ritur. Non possum tamen, quin ultima fere
verba,

verba, ex ista transcribam: *Polum tamen,* (inquit auctor vitæ, *Polus ipse,*) *per literas statim, quo statu esset, certiozem fecit, nihil de testamento mutans; hoc tamen rogans, ut quemadmodum coram recepisset, curam & quasi dispensationem rerum suarum acciperet, mortuoque memoriam pie & inviolate præstaret.* Quo nuncio tristissimo ille perculsus, quod eum unice amaret, subito accurrit, multaque cum in spem vitæ diceret, eadem etiam medici pollicerentur, nunquam ab eo deduci potuit, quin ea febris finem sibi vitæ esset allatura, id quod paucos post dies evenit.

§.8. Satis, credo, probavi, *Longolium,* dum à Polo petiit, ut mortuo sibi memoriam benevolentiamque præstaret, præter alia, haud subobscurè vitæ etiam suæ illi comendasse descriptionem. Oportet nunc argumenta me afferre quod & supra facturum me promisi, quibus, *Polum his suavissimi Contubernalis sui precibus locum, conscripta, mox post obitum Longolii, vita ipsius, omnino dedisse, ostendi queat.* Atque hic quidem utique *Andr. Duditium* (5) sequor, quem *Regin.*

(5) De Duditio in Epistolis P. Manutii non nulla haud spernenda, occurrunt, quæ à *TE VIR celeb.*

gin. Polo vitæ Longolianæ descriptionem, in vita eius Cardinalis, ab illo latinè edita, tribuere, ex tuo ipsius testimonio, supra §. 2. adducto, patet. Conferri tamen velim, quæ ad §. 3. in nota (1) annotavi. Produco alium testem, eumque Duditii temporum æqualem, Jo. Mich. Brutum, qui in ante laudata, scil. §. 3. not. (3) præfat sua, Longolii Epistolis, Riccii de imitatione libris, ex consilio Bruti, auctis, præmissa; *florentem ait, illum (de Longolio loquitur,) eloquentiæ laude admirati sunt clarè homines nostra ætate, Petrus Bembus, Jac. Sadoletus, Reginaldus Polus, atque is quidem, qui cum eo vixit familiarissime, & eius vitam scripsit in primis luculen-*

celeb. in indicem rerum & person. voce Duditius, video coniecta, in præstantissima editione tua. De eodem A. Duditio, Episcopo Quinqueecclesiensi, doctissima extat observatio, in Observ. Sel. Hal. Lat. ling. edit. Tom. V. num. XI. cuius contenta in indice illius Tomi sub lemmate Duditius, succincte exhibentur. In eade vita quoque Reg. Poli, à Duditio latinissime versa, agitur. Celeb. DN. D. BUDDEUM illius obs. auctorem esse, hariolatus primo ipse sum, quam coniecturam me non fefellisse, ex Zeumeri vitis Prof. Jen. p. 282. lætus postea didici.

lenter. „ Qui Polo, imprimis luculentam vitæ Longolii descriptionem, disertis his verbis, adscribit. Videtur mihi tamen Brutus Dudittii fide id scripsisse. Ipsum vero Brutum inter testes illos qui summam in Dudittio fuisse eruditionem, & eloquentiæ vim admirabilem, contenderunt, referri video à Ven. D. Buddeo in Observ. laudata de Dudittio, inserta T. V. obs. Hal. Lat. n. XI. ubi vid. §. XXX. p. 377. Tertius, qui id comprobat, est *Miræus*, qui à Cardinale Polo Longolii vitam accuratissime scriptam esse, *cap. 29. de Script. Sac. XVI.* refert, quem locum cl. Heumanno debemus, in nota quadam ad Sammarth. Elog. L. I. cap. III. quod Longolio dicatum est, hoc Miræi testimonium exhibenti. vid. p. 12. editionis Elog. Sammarthani Heumannianæ.

§. 9. Sed satis est testium, qui luculenter docent, aliquam vitæ doctissimi illius Itali enarrationem à Reg. Polo esse confectam. Superest, ut argumentis quibusdam, si non omni exceptione maioribus, iis tamen, quæ ad magnum, ni prorsus fallor, verisimilitudinis gradum adscendunt, adeoque coniecturæ valorem haud paullo superare videntur, demonstrare nitar, *eam Longolis*

goli vitam, quæ Epistolis eius præmissa legitur, & in nonnullis aliarum vitarum collectionibus extat, illam ipsam esse, quæ à Regin. Polo profecta dicitur. Hic mihi utique optem tuum probandi & dicendi acumen, VIR ornatisime; sentio enim, apud TE cum causam meam perorare audeo, non nisi ea in medium oportere proferri, quæ exquisitissimum examen tuum sustinere valeant. Enimvero in his etiam voluisse interdum satis est; neque dubito, TE, si vel cogitare parumper hoc de argumento digneris, toti rei uberrimam lucem affusurum esse; quod ut, commodo tuo, aliquando facere haud graveris, est, quod magnopere abs TE peto. Sed quid mihi nunc incumbat officii, memor, pauca adhuc quædam, ad stabiliendam meam sententiam, (quam & tuam suo modo dicere possum) pace tua TIBI expendenda proponam.

§. 10. Longolium, de fama sua & memoria, (6) post fata sua, conservanda, sollicitum, Polo

(6) vid. vitam Longolii, Epistolis eius additam in fine; conf. p. CCXLIX. collectionis vitarum Batefianæ, & p. 26. b. Melch. Adami, edit. in fol. ubi legitur Longolius Polum rogasse, ut, si quid

Polo id negotii dedisse, primo loco exposui. Huius voti, primo quoque, postquam ex vita hac migravit, tempore, videtur mihi à Reginaldo suo, in cuius contubernio obiit, fructum tulisse, adornata à Polo elegantissima, etsi duodecim folia, formæ octipertitæ, non excedente, vitæ hujus amici sui charissimi, descriptione. Quam ideo eum arbitror breviorē dedisse, quod non magnum admodum temporis intervallum inter mortem Longolii, & eius vitæ, rerumque ab illo gestarum, spargendam inter homines notitiā, voluisset intercedere, brevitate interim stili nitore, cui in Longolii consortio eandem dedit operam, ac rerum memorabilium vivida, & quasi præsentī enarratione, compensaturus. Lucem videbat Polus ipso ineunte Sæc. XVI. Anno scil. M.D. id quod Tv ipse doces in notis ad Epist. P. Manut. L. I. Ep. III. p. 1003. Longolium A. M.D. XXII. III. Id. Sept. diem suum obiisse, ibidem p. 1024. testaris, atque id supra quoque ostensum esse memini, quo tempore
Polus

quid ipsi in itinere, quod moliebatur, adversi accidisset, famam suam & memoriam charam haberet.

Polus ætatis annum vigesimum secundum egit. Eodem vel insequenti illum A. 1523. vitam Longolii exaratam esse à Polo, eloquentissimo tum iuvene, inde conficio, quod illa iam præfixa legitur Orationibus & Epistolis Christ. Longolii, 1524. Florentiæ editis; ita sane interpretor verba Bernh. Juntæ, mox exhibenda. Nimirum, biennio post mortem Longolii, dicta in urbe nonnulla ingenii eius monimenta, quibus eloquentiæ laudem tum maxime reportaverat, simul prodierunt. Quæ editio cum mihi ad manus non sit, titulum saltem eius, ex celeb. Mich. Maittaire Annal. typogr. P. II. p. 651. hic sisto:

Christophori Longolii Orationes & Epistolæ; & liber unus epist. Bemb. & Sadolet. per hæredes Phil. Junta, 4to Florentiæ, 1524.

§. 11. Philippum Juntam, cum Bernhardo Junta, Florentiæ typographicam in Græcis & Latinis magna cum laude excoluisse, Philippum autem anno circiter 1518. vitam functum esse, idem docet cel. Maittaire, l. c. p. 137. & TIBI, VIRO de re typographica illustranda dudum benemeritissimo, (cuius præstantissimæ tuæ diligentiae, & maximi laboris, fructum, utinam orbi erudito mox
plene

80 VI. Auctoris Diss. Epist. ad Jo. Gotl. Krausium,
plene gustandum, impertiri queas!) vel
cum primis notum est. Bernhardum vero
Juntam præfationem illi Florentinæ editioni
præfixisse, ex alia Parisiensi 1533. excusa,
quæ illam præfationem in fronte exhibet,
tutò licet colligere. De ipsa hac Parisiensi
mox pluribus agam; iam sufficit mihi, ex
ipsa Præfat. Bernh. Juntæ, Florentinæ edi-
tioni, ni prorsus fallor, præmissa, sed an-
ni nota (quem tamen 1524. esse, supra o-
stendi) carente, hæc, omnino huc perti-
nentia, verba, excerpere; *Atque, inquit, hæc
eo a me dicta sunt, lector studiose, ne diutius ex-
pectationem tuam teneam, cui in omnibus quam-
primum satisfacere cupio: ut, quoniam Christo-
phori Longolii vitæ commentariolum, ab ami-
cissimo quodam eius, qui cum eo familiariter vi-
xit, conscriptum, & a me cum diligentia con-
quisitum, operi eius, quod a me editur, pro-
ponendum curarim: intelligas, id a me ea ra-
tione factum, ut te, quisquis es tam egregii
operis admirator, pleniori obsequio demererer,
tuoque desiderio in omnibus occurrerem.* Hæc-
nus Junta. Consulto locum hunc, etsi
paulo prolixiorem, dedi integrum, utpote
nobis quam maxime faventem. Scilicet ex
eo demonstrare licet, vitam hanc & anti-
quita-

quitatis notam habere, & mox post suprema Longolii fata esse conscriptam. Vtrum edita iam ante fuerit, quam Junta 1524. Orationibus & Epistolis Longolii eam adderet; an manuscripta illa potitus sit, & primus omnium, illius publicatione, vitæ Longolianæ studiosos sibi devinxerit, ex verbis eius ita clare non liquet. Si prius in hanc cogitationem incidissem, supra iam merito suo laudatum *Jac. Burckhardum*, (cuius Viri doctissimi iuxta atque humanissimi favorem, alioqui iam Hildburghusæ sum expertus, mox post tristissimum illud, ante duos prope annos, M. Jul. 1725. (7) in hac urbe exortum, & ipsi fere Ill. Gymnasio, ædibusque Burckhardianis, ni Deus clementissime ignis vim repressisset, fatale incendium,) *Jacobum*, inquam, *Burckhardum*, Virum clarissimum, per literas de illius Florentinæ Editionis noticia uberiori modeste rogassem. Illi namque, dum tertiam partem commentarii sui insignis de

Tom. I. Fasc. I.

F

vita

(7) vid. Viri Experientissimi clarissimique Dn. D. HEIMREICHII, Fil. fautoris mei honoratissimi, Coburg. Zeitungs. Extract, ad An. 1725; p. 155.

82 VI. Auctoris Diss. Epist. ad Jo. Gotl. Krausium,
vita ac meritis *Vlrichi de Hutten*, & animi &
ingenii viribus illustris maxime Equitis
Franci, ante hos quatuor fere annos in lu-
cem ederet, & p. 126. seqq. Huttenum con-
tra turpissimas quasdam Christ. Longolii ca-
lumnias, recte vindicaret, dictam sæpe operum
quorundam Longolii editionem Florentiæ
impressam, & hodie perraram, ad manus
fuisse, ex loco allegato manifestum est. Ab
eodem itaque discere licebit, numne lauda-
ta sæpius vita Longolii, de qua & ipsum in
præf. P. I. comm. de Ling. Lat. in Germ. fa-
tis, lit. b. 6. agere, supra docui eadem sit
cum ista, quam *Bernh. Junta* dictæ Florent.
editioni, in sua præfat. paulo ante adducta,
præposuisse se, scribit. Sed vero eandem es-
se, forte non ita difficulter ex iis apparebit,
quæ statim hætenus prolatis subiiciam.

§. 12. Aliam nempe produco oratio-
num & Epistolarum Longolii editionem,
biennio post Florentinam, & quadriennio à
morte huius Itali doctissimi, Parisiis excu-
sam. Quam etsi nec ipse inspexerim, ha-
beo tamen, qui eam sine dubio manibus, ut
priorem illam, trivit, eundem doctissimum
Maittaire, qui eius P. II. p. 678. *Annal. Ty-*
pogr. hunc exhibet titulum :

Chri-

Christophori Longolii orationes & Epistola;
accuratione, typis & impensis Iodoci Ba-
dii Ascensii, Parisiis 1526. ad Id. Jun. 8v.

Hanc eam referre, quam Florentia nobis dedit, ostendam, si non ex modo produ-cta, & 1526. impressa, (quam qui evol- verit, post celebrem hunc Annal. typogr. conditorem, neminem scio alium,) ex alia tamen eodem pretio æstimanda, & in offi- cina eadem, procusa editione. Ecce tit.

Christophori Longolii orationes due pro defen-
sione sua ab lesæ Maiestatis crimine, longe
exactiori, quam ante, iudicio perscriptæ,
atque ex ipsius authoris sententia in lucem
editæ. Oratio una ad Luterianos. Eiusdem
Epistolarum libri Quatuor. Epistolarum
Bembi & Sadoleti liber unus, quibus omni-
bis præponetur ipsius Longolii vita perdocte
atque eleganter ab ipsius amicissimo quodam
exarata. Accuratione, typis Iodoci Badii
Ascensii, & impensis eius, & Joannis Roigny,
in inclyta Parrhisiorum Academia. 1533. 8v.

(8) Hanc edit. quæ constat f. 316. quamq; possi-

F 2

deo,

(8) In fine libri eadem fere lego, hoc modo: In
typo-

deo, à Maittaire ad illum annum non reperi adductam, qui tamen P. II. p. 66. sqq. de Badio, eiusque officina fuisse & docte agit, atque p. 81. subscriptiones, quibus uti solebat Ascensius, quæque prorsus cum nostra conspirant, fideliter exhibet. In aver-
sa tituli pagina reperitur epistola *Christoph. Picarti* ad Io. Picartum, patruelem suum, in amplissima Curia Patronum, cuius hoc est principium: *Exemplar monumentorum Christophori Longolii, abs TE mihi, quo typis Ascensianis excuderetur, commissum, & legi libenter, & deosculatus sum arctissime, &c.* In fine eius hæc legitur subscriptio. *Ex adibus paternis in inclyta Parrhisiorum Lutetia, ad eundem Junias, 1526.* Hanc excipit alia Epistola velut dedicatoria, *Jacobi Tusani* (9) ad Arnulphum Ruzæum, supremæ apud Parisios curiæ Senatorem; in qua *Tusanus*, inter alia; *neque certe parum, inquit, me debere profiteor Jo. Picarto --- quum aliis sexcentis, tum eo maxime nomine, quod iustum orationum &*
epi-

typographia Jodoci Badii Ascensii, impensis eius & Ioannis Roigny, in Parisiorum Academia, Mense Octobri, M. D. XXXIII.

(9) Tusani Elogium lege apud Sammarthanum, in *Elog. Gall. L. I. Cap. X.* edit. Heum.

epistolarum Longolii ipsius (scripsit vero Tufanus iam paulo ante nonnulla de Ch. Longolio,) *volumen prius Christophoro Picarto iuveni elegantissimo, mihi vero mox velut per manus vulgandum tradidit.* Exaravit eam Tufanus Lutetiæ, ex ædibus Ascensianis (10) pridie Idus Iunias, 1526.

§. 13. Ex hætenus prolatis, satis, opinor, colligi potest, hanc editionem, in qua describenda adhuc occupatus sum, plane illam referre, quæ in eadem Vrbe amplissima, eademque ex typographia An. 1526. prodiit, cum & præfationes, illo anno exaratae, in mea adhuc legantur, quæ ipsæ in

F 3

illis

(10) Jacobum Tufanum ei (Iod. Badium Ascensium intelligit) nonnunquam in libris corrigendis adfuisse, videtur mihi verisimile, ait Cel. Maittaire in Ann. Typ. P. II. p. 78. qui in adiecta nota addit, Tufanum aliam epistolam, suis annotationibus in G. Budæi Epistolas præfixam, Lutetiæ in ædibus Ascensianis, prid. Id. Febr. ejusd. anni 1526. exarasse, cuius epistolæ, & ipsorum Tufani in G. Budæi Epistolas Annotatorum Paris, 1526. 4to. editorum, idem Maittaire l. c. p. 678. denuo meminit, cui libro cum proxime præmiserit illam Longolii Orat. & Epist. editionem, quam
supra

illis locis, quæ paulo ante excerpti, id etiam
 luculenter evincere videntur, priorem Pa-
 risiensem, anno vigesimo sexto luci expo-
 sitam, ad Florentinum exemplum esse ex-
 cusam, meamque de An. 1533. quia cum
 priore Ascensiana, ni me omnia fallunt, ea-
 dem est, Florentinæ hinc exacte respondere.
 Quid? quod & inde omnem forte dubita-
 tionem TIBI tollere me posse, confido, VIR
 acutissime, si, quod in anteced. § 11. p. 80.
 iam dictum memini, ipsam Bernh. Junta ad
 lectorem præfationem, in qua commentarioli
 huius vitæ Christ. Longolii ab amicissimo quodam
 eius, qui cum eo familiariter vixit, conscripti, ex-
 pressam mentionem facit, in ipsa hac mea
 Pari-

supra Parisiis. ex eadem Badii Officina, 1526.
 8. ad idus Junias, prodiisse, hoc ipsum secu-
 tus testimonium, affirmavi; non solum inde
 patet, hanc ipsam Longolii monumentorum
 quorundam editionem Ascensianam 1533. ex-
 cusam, plane eandem esse illi, quæ 1526. a-
 pud eundem Badium prodiit; sed & optan-
 dum esset, ut Cel. Maittaire hanc Tufani epi-
 stolam, eodem anno vigesimo sexto scri-
 ptam, edit. Long. Orat. & Epist. 1526. præfi-
 xam esse, vel brevissimis p. 678. indicasset;
 imo ipse eam, ad confirmandam suam opi-
 nio-

Parisiensi editione, statim post laudatam Tufani præfationem reperiri, adhuc confirmo.

§. 14. Quæ cuncta, coniunctim sumta, argumenta id probant, a) *vitam hanc antiquissimam esse*; exhibet enim eam editio Long. orat. & Epist. Florentiæ 1524. excusa; reperitur in Parisiensi, 1526. ad modo laudatam, sine ullo dubio expressa; extat & in altera Parisiensi, de A. 1533. priori, ut prorsus existimo, per omnia simili; ex quibus deinde aliis Epistolarum Longolii editionibus, quarum

F 4

non-

nionem, quod Tufanus in officina Ascensiana, corrigendis libris operam dederit, p. 78. potuisset adducere; quam tamen sic satis ita ibidem videtur approbasse, ut Tufano in posterum locum forte daturus sit celeb. Acad. Altorf. Theologus, summe Rev. Dn. D. G. G. ZELTNERVS, Præceptor & Patronus meus ætatem venerandus, atque nunc quoque mihi faventissimus, in altera Centuria postuma Correctorum typographicorum, eorundemque eruditorum, quam à b. fratre suo Io. CONR. ZELTNERO, Pastore Altenthan. & Ecclesiæ Altorf. Vicario meritissimo, qui primam eorum Centuriam Norimb. 1716. edidit, collectam, sed nondum in ordinem
reda-

nonnullas deinceps recensebo, est præfixa. Porro, (β) hanc vitæ descriptionem ab amicissimo quodam Longolii, qui cum eo familiariter vixit, esse conscriptam, inde quoque cognoscitur, ipso Bernh. Junta luculentissimo eius rei teste. Esse vero hanc vitam, dictis modo in editionibus reperiundam, non aliam ab illa, de qua in hac dissertatione adhuc verbosè satis disputavi, ipsa me collatio docuit, quando eam, quam in mea editione Paris. a. 1533. publicata, lego, quamque Bernh. Juntæ sæpe dicta præfatio proxime antecedit, cum
ista

redactam, aut elaboratam, ad limam revocabit, & suo tempore luci reddet; qui & de typographiis privatis illustrandis & describendis egregie tum merebitur, de quibus laudatus frater ipsius diatriben quandam, magnam iam partem confecit, sed immaturo eius intercedente obitu, perficere haud potuit; quam vero collectionem fraterna Theologi præstantissimi manus, succisivis quidem horis, sed felicissima industria (cuius rei ipse *ειυτόπτης* & fidelis testis sum) sic deinceps auxit & locupletavit, ut, modo ad illam expoliendam, tempus ipsi suppetat, corporisque vires, (quæ eheu! debiles satis nuper, & fractæ fuerunt, nunc vero, divina ope, quod ipse

ista, quæ in Melch. Adami vitis Philos.
p. 21. seqq. occurrit, eandem esse ἐξ ἀποψία
perspicio. Meretur autem illa utique, vel
in Adami collectione, evolvi, unde disce-
re licet, quod in ea vita multa haud con-
temnenda occurrunt, quorum summa hæc
est. 1. *Maclinia laus.* 2. *Educatio.* 3. *Ingenium*
Longolii. 4. *Annotata Longolii in Plinium.* 5.
Memoria Longolii. 6. *Longolius Philosophia de-*
ditus. 7. *Longolius ad Jus civile se confert.* 8.
Præceptor Longolii Decius. 9. *Plinii lectione Lon-*
golius delectatur. 10. *Græcæ linguæ studet.* 11. *In*
Narbonensem provinciam proficiscitur, & cur?

F 5

12.

ipse VIR vener. per literas d. 6. Febr. h. a. ad me
humanissime scriptas, significavit, paulum
restitutæ sunt,) corporisque, inquam, vires
respondeant, in rei typographicæ studium in-
signia hinc incrementa redundatura sint. Conf.
quoque VIRI clar. IO. GE. SCHELHORNII p. 434.
Tomi II. Amœnitatum literariarum, verè æ-
mœnarum, quod elogium nuper admodum
iis ex merito tribuit par virorum præstantis-
simorum, IO. HENR. à SEELEN, in elegantissi-
mis Selectis Literariis, n. II. p. 74. coll. p. 551.
& EBERH. DAV. HAUBERVS, in nuperrime ver-
nacula lingua edito, ut vocat, Discursu de
hodierno statu Geographiæ, præsertim in
Ger-

12. Herbarum historia Longolii. 13. Longolius Geographia amans. 14. Peregrinatio periculosa. 15. Antistes Sedunensis Longolium è carcere liberat. 16. Longolius oratoria deditus. 17. Consuetudo declamandi. 18. Genus dicendi Longolii, quod ipse mutavit, suasu Bembi. 19. Scripta Longolii prima etatis. 20. Petrus Bembus. 21. Cicero ex oratoribus solus imitandus. 22. Scripta Longolii. 23. Orationes in Luterianos. 24. Theologiae studium. 25. Longolii temperantia. 26. Victus eiusdem. 27. Corporis exercitia. 28. Longolius militavit. 29. Longolius quo in honore habitus 30. à Rege Hispania. 31. à Pannonia

Germania, p. 136. Ad ipsum vero I. C. Zeltneri librum, quod attinet, in quo correctorum, in typographiis, eruditorum centuriam dedit, mire eum laudatum videas in Annal. typogr. Maittairianis, T. I. p. 288. & T. II. p. 589. in quibus etiam locis illam de correctoribus eruditis centuriam multis accessionibus auxit, quibus summe Rev. Zeltnerum alias forte superadditurum speramus. vid. p. 15. vitæ Io. Conr. Zeltneri, per Frid. Rothschoizium, Siles. Bibliopolam Norimbergensem & Altorfinum præstantissimum, & de promovenda re literaria egregie meritum, descriptæ, in qua enarranda ductum pro-

*nonia Principibus. 32. à Ludovico Gallorum Rege.
33. Consilium centumvirale Parisiis. 34. Civita-
tis Romanae ius Longolio indultum. 35. Longo-
lius Romæ accusatus. 36. Exitus eius accusationis.
37. Galli Longolium retinere conantur. 38. Ita-
liae genius. 39. Britanniam adit Longolius. 40.
Longolius in Italiam redit. 41. Stipendium Lon-
golio à Florentinis oblatum. 42. Rainoldus Polus,
amicus Longolii. 43. Longolii humanitas. 44.
Longolii fortitudo. 45. Philippi Regis Hisp. mors
1506. d. 25. Sept. 46. Leonis X. P. P. mors 1521.
Cal Dec. 47. Forum Julium. 48. Longolii cum
Polo colloquium. 49. Longolius febre corripitur
& moritur. 50. Adoptatur ante mortem in fa-
miliam*

programmatis funebris Altorfini, cuius scri-
ptor fuerit Excellentiss. DN. SCHWARTZIUS
P. P. celeberrimus, maximam partem secu-
tum se esse, ipse Rothscholzius p. 16. gratus
profitetur. Præfixa vero illa est, cum effi-
gie b. Zeltneri, huiusdem de correct. erud.
Centuriæ, quæ nunc præstat sub novo titu-
lo, Theatri Virorum Eruditorum, qui spe-
ciatim typographiis laudabilem operam præ-
stiterunt. Norimbergæ sumptibus & typis
Ad. Jon. Felseckeri 1720. 8v,

miliam Francisci. (11) Hæc omnia tanta cum dictionis elegancia, miræ simul brevitati inclusa, recensentur, ut non sine summa voluptate legantur.

§. 15. Sed antequam ad cetera progrediar, reliquas Epist. Longolii editiones enumerabo, quæ mihi quidem innotuerunt, ex quibus illas præmittere lubet, quas ipse possideo, & de quarum fide, tanquam testi oculato scribere licet; alias, quas allegatas deprehendi, iisdem subjuncturus. Ex priorum genere, quæ singulæ vitam quoque Longolii habent præfixam, penes me sunt sequentes, quarum prima, eodem anno 1533. quo Parisiensis altera, (quam & ipsam ad manus mihi esse, & præter Epistolarum libros, orationes etiam Longolii vitamque eius complecti, supra fuisse ostendi,) Basileæ lucem adspexit, hocque gaudet titulo:

Habes lector Christophori Longolii Epistolarum libros quatuor. Tulliana scilicet Eloquentia

(11) vid. quæ de hac Longolii superstitione, quam ex angore & mortis metu ortam esse putat, doctè annotavit cel. Heumannus in nota ad §. 8. cap. III. Lib. I. Sammarth. Elog. Gall. nominatim in Elog. Longolii.

tie ad unguem expressam imaginem. Item Pet. Bembi, Jac. Sadoleti, Guil. Budæi, D. Eras. Epistolarum ad eundem Longolium librum unum. Adhæc eiusdem vitam, per quendam ipsius studiosissimum conscriptam. Omnia in usum simul ac gratiam studiosorum non castigatius modo, sed & locupletius, quam ante hac excusa. Basileæ mense Sept. Anno M. D. XXXIII. 8. (12)

Paginis absolvitur 349. sed orationibus Long. destituta est, etsi Epistolis nonnullæ accesserunt, quas in Parisiensi editione non invenio. Præter Germani Brixii in obitum Christ. Long. breve carmen, duoque alia eiusd. generis, nulla hic apparet cuiusquam præfatio, sed epistolas ipsas proxime præcedit toties nobis hætenus laudibus ornata *vita Chr. Longolii.*

§. 16. Aliam produco editionem, quæ in fronte sic inscribitur:

*Christophori Longolii Epistolarum Libri IV.
Tullianæ videlicet eloquentiæ ad unguem expressa*

(12) In fine hæc occurrunt: Basileæ, apud Io. Valderum, mense Sept. Anno M. D. XXXIII. Eodem ergo quidem anno, quo altera Parisiensis, sed unico mense ante, preli carceribus liberata est, ex quibus illa demum mense Octobri eius anni prodit.

sa imago. Doctorum item aliquot Epistolarum ad eundem Longolium, Liber I. Quibus eiusdem vita, per quendam ipsius studiosissimum conscripta, est premissa. Basilea, M. D. LVIII. 8v. (13)

Et in hac editione orationes sunt omissæ. *Christ. Longolii vita* libro dat initium, quam proxime excipit eiusdem Elogium, Paulo Jovio (14) scriptore. Sequuntur deinde Epitaphia eius & aliqua variorum in ipsius obitum carmina.

§. 17. Huic subiungo duas adhuc alias editiones Epist. Long. ex iis, quas ipse satis novi, quæque vitam nostram in fronte ostendunt. Vtraque itidem prodiit ex officina Episcopiana. Alterius vestibulum hæc ornat inscriptio: Chri-

(13) In fine extat, Basileæ apud Nic. Episcopium Jun. M. D. LVIII. Episcopii etiam in fronte insignia comparent. Paginas continet 350.

(14) Prima forte hæc est Epist. Longolii editio, quæ hoc ipsius Elogium Jovianum habet adiectum. Quod ipsum deinde in alia, mox describenda, Basileensi de Anno 1570. rursus reperitur; in ea vero, quæ 1580. eadem in vrbe prodiit, iterum veluti exterminatum est. Sine dubio & aliæ editiones illarum Epistolarum isthoc Elogium exhibent. Lucem exierunt prima vice illa Pauli Iovii doctorum

Christophori Longolii Epistolarum libri IV. Tulliana videlicet eloquentia ad unguem expressa imago. Doctorum item aliquot Epistolarum ad eundem Longolium, liber I. Quibus eiusdem vita, per quendam ipsius studiosissimum conscripta, est premissa. Basilea, per Eusebium Episcopium, & Nicolai fratris heredes. Anno M. D. LXX. 8v.

In fine eadem leguntur, & anno Mensis Septembr. additus est. Absolvitur paginis 374. Adiectus est index nominum, quibus epistolæ inscriptæ sunt. Ipsum statim libri exordium ducitur à nitidissima nostra Longolii vita, quam proxime comitatur eiusdem elogium, nullo adscripto auctore, quem nec in editione Basil. 1558. quam eodem elogio auctam dixi, additum deprehendo; ad

ctorum Virorum Elogia Venetiis apud Mich. Tramezium, M. D. XLVI. fol. cuius editionis nullam facit mentionem Cel. STRUVIUS in Intr. ad not. rei lit. cap. VII. §. VIII. p. m. 321. Raro illa in bibliothecis obvia, & hoc titulo insignita est: „Elogia veris clarorum Virorum imaginibus apposita, quæ in Musæo Ioviano Comi spectantur. Ad- dita in calce operis Adriani Pont. vita. Meum

ad Jovium vero illud pertinere, satis modo probatum dedi. Hinc epitaphia & carmina quædam in Longolium, sequuntur, subiectis deinde ipsis Longolianis, aliorumque ad eum Epistolis. Ceterum produci- tur hæc quoque edit. in catalogo Bibliothecæ Thuan. p. II. p. 391.

§. 18. Alterius Episcopianæ harum Epi- stol. editionis (quæ, si illam de An. 1558. alteri modo recensitæ, addas, tertiam effi- cit, quam ex illa officina publicatam possi- deo,) alterius, inquam, pagina anterior hunc nobis offert titulum:

Christophori Longolii epistolarum libri IV. Tul- liana videlicet eloquentiæ ad unguem expressa imago. Doctorum item aliquot epistolarum ad eundem

Meum illius exemplum fuisse olim partem Bib- liothecæ Oporinianæ, patet ex duobus his ver- bis: EST OPORINI ; quæ antiqua manus (si- ne dubio doctissimi illius Typographi Basil. Io. Oporini, de quo plura memorabilia, præ- ter cl. Maittaire, collegit I. C. Zeltnerus de Correct. Erud. p. 388. seqq.) fronti horum Elogiorum inscripsit. Hic in fol. 42. elogium Christ. Longolii paulo ante adductum repe- ritur. Est vero mihi ad manus & alia huius libri Joviani editio, Pafil. 1571. 8v. impres- sa,

eundem Longolium, liber I. Bartholomæi item Riccii de Imitatione libri tres, à Jo. Mich. Bruto emendati. Quibus eiusdem vita, per quendam ipsius studiosissimum conscripta, est præmissa, Basileæ, per Eusebium Episcopium, & Nic. Fr. heredes. M. D. LXXX. 8.

Primùm occurrit Ioh. Mich. Bruti in Christ. Long epistolas ad Ios. Bonvisium, præfatio, Lugduni, Idib. Juniis, omisso anni indicio, scripta. Eam excipit Steph. Doleti in obitum Christ. Long. ad Sebast. Gryphium carmen. Tum p. 9. usque ad p. 30. toties nobis dicta *Christ. Longolii vita*, eiusdem epitaphiis & carminibus nonnullis variorum virorum doctorum in eund. Long. comitata, conspicitur, Ipsæ dein epistolæ ad pag. usque 382. procedunt, quas inde, usque ad finem voluminis, pag. scil. 542. Barth. Riccii tres de Imitatione libri excipiunt, subiecto denique elencho epistola-

Tom. I. Fasc. I.

G

rum

sa, quæ illud elogium n. LXVII. p. 155. seq. exhibet; ceterum rubrica gaudet, paulo alia ab ea, quam supra ex Veneta editione transcripsi: „Elogia doctorum virorum, ab avorum memoria publicatis ingenii monumentis illustrium. Autore Paulo Jovio Novocomense, Episcopo Nucерino. &c.

rum Ch. Longolii, id est, eorum; virorum eruditorum, ad quos ipse, & qui ad illum literas scripserunt. Jovii autem elogium Long. ex hac editione iterum quasi exulare, alibi iam commemoravi; sicut & ipsam hanc editionem, occasione Ricciani libri, eidem adiecti, supra iam attigi, in proluxa, quam §. 5. subiectam videbis, nota (3) p. 68 seqq. Eandem quoque editionem fuisse olim in Bibliotheca Adami Christoph. Jacobi, J. Cti & Conf. Elect. Sax. videre licet ex catal. eius, P. II. p. 190. n. 2093.

§. 19. Hæ adeo sunt illæ harum Long. Epp. editiones, quas ἐξ αὐτοψίας licuit recensere, quibus omnibus vita, cuius auctor in dubium vocatur, legitur præmissa. His, ut fidem, supra datam, liberem, annectam paucas alias, quas alibi commemoratas reperi. Ita Ant. Teissier (*) mentionem facit editionis *Epistolarum Christ. Longol. qua Lugduni apud Gryphium, A. 1535. prodierit, & de qua infra §. 20. p. 104. 105. non nihil dictum est. Ac video certe, Lugduni in officina Gryphii excusam*

(*) Dans son avertissement, sur le 3. Tome de ses Additions aux Eloges des Hommes savans, qui sont dans l' Histoire de Mr. de Thou, imprimé en Berlin en 1704. Extat quoque in fronte, T. I. nitidæ edit. Lugd. Bat. 1715. excusæ.

iam aliquam, cum tribus Longolii orationibus, memorari in Gesneri Bibliotheca, per Jos. Simlerum contracta, voce *Christ. Longolius*. Cuiusmodi & meminit minus quidem semper accuratus ille personatus Clarmundus in vita Longolii P. V. vitarum, p. 32, sq. Sed utrobi- que annus deest.

Prostare etiam Lugdunensem quan- dam Gryphianam, quæ Riccii de Imitat. li- bris locupletata est, §. 5. in nota (3.) p. 68 sqq. satis demonstrasse mihi videor, & Io. Mich. Bruti præfationem illi sine dubio fuisse præ- fixam forsitan non male conieciavi. In eadem Gesn. Bibl. contr. & apud Clarmundum ll. cc. *Basileensis de An. 1540. 8v.* adducitur, cui *vita* quoque Longolii præmissa sit. Draudius etiam in Bibl. class. p. m. 985. hoc tit. aliquam profert:

Christophori Longolii Epistolarum libri IV. Tul- lianae videlicet eloquentia ad unguem ex- pressa imago. Colonia, Pet. Horst. 1591. 8v. Ultimæ, alibi repertæ, ex catalogo Bibl. Ia- cobi laudato, P. II. p. 187. n. 2059. hanc hausi noticiam:

Christophori Longolii Epistola, item vita, & Barth. Riccii de Imit. libri III. Colon. 1620. 8v
Quibus, appendicis loco, addere liceat & alium librum, qui selectiores clariss. quo-

rundam virorum, interquos & Ch. Longolius refertur, comprehensas epistolas continet, & hoc modo apud Draudium in Bibl. Class. p. m. 984. legitur adductus.

Selectiores Epistolæ clarorum virorum, scilicet Petri Bembi, Jac. Sadoleti, CHRISTOPHORI LONGOLII, & Pauli Manutii, in tres libros digestæ, opera Simonis Verepai. Accessit eiusdem Verepai de Epistolis latine conscribendis Isagoge. Antverpiæ, 1574. 8v.

§. 20. Sed manum de tabula! neque enim alio consilio has editiones tam studiose descripsi, quam ut vitæ Longolii, à Polo descriptæ, præstantia quodammodo etiam hinc colligatur, quod, ut tot Epistolarum Longolii editionibus ab illo statim tempore, quo conscripta fuit, præmitteretur, digna fuerit existimata, ab illis, qui earum curam gesserunt. Nec dubito, quin ista in reliquis quoque reperiat Longolii Epist. editionibus, tum iis, quas modo enumeravi, mihi quidem non visas, ab aliis tamen commemoratas, etsi, ultimam Coloniensem de An. 1620. si exceperis, in titulis earum, vitæ huius nullam mentionem deprehendo; tum illis etiam, quæ forte extant, quasque nec
ipse

ipse inspexi, nec ab aliis citatas reperi. Non vereor, ne levis TIBI aut inutilis prorsus hæc opera, hæctenus præstita, videatur, VIR humanissime; pertinet enim quodammodo ad id genus historiæ literariæ, de quo TV inprimis præclarè es promeritus, editis ante hos duodecim annos, duabus partibus, in quibus accuratam & fusam librorum quorundam historiam, descriptis solícite eorum editionibus, iucunde enarrasti; quod institutum à Viro quodam docto, in genere librorum ad Theologiam spectantium nuper esse reintegratum, memini in Novis tuis liter. anni præteriti, me legere, qui locus tamen memoriæ nunc non amplius succurrit. Succurrit vero aliud quid, quod ad Epistolas Longolii propius spectat, & sigillatim quidem ad binas illarum editiones, paulo antiquiores. Neque TIBI ingrata fore, crediderim, quæ modo, pace tua, allaturus sum, & ab hoc loco haud aliena videntur; non quod ea TE fugere existimem, qui, quicquid est rei literariæ, ita cognitum perspectumque habes, ut & minima, dummodo aliquod Reip. liter. commodum afferant, non negligere soleas, & curiosa quoque identidem attingas. Scilicet nosti haud dubie,

inter duum viros, liberali doctrina politissimos, *Ant. Teissier & Petr. Bayle*, occasione loci cuiusdam ex Longolii epistolis petiti, non nihil quasi concertationis, etsi leviusculæ, intercessisse. Adduxerat Teisserius in addit. suis ad Elog. doctorum virorum, ex Thuani Historiarum libris excerptorum, & Gallica lingua editorum, nominatim in M. A. Flaminii elogio, testimonium quoddam ad Itali huius præstantissimi laudes pertinens, ex Longolii epistolis. Quem locum, cum Bælius in sua editione reperire non posset, eiusque rei in Diction. Crit. mentionem fecisset, iis Teisserio usus ille videtur expressionibus, ut cum Plinio loquar; ex quibus facile esset ad coniiciendum, quasi Teisserius locum illum recens cudisset. Hic itaque Vir amplissimus, etsi animum magnopere devinctum Bælio ostendit (15) pro accurata nonnullorum emendatione, in quibus humani quid passum se esse, ipse fatebatur; ad ea tamen delatus, de quibus

pau-

(15) Vid. Admonitio eius ad lectorem de tertio suo Additionum tomo, Berolini 1704. edito, in recentissima eius, nitideque excusa, Elog. Thuan. editione Lugd. Bat. 1715. 4. Tomis, fol. 9. seqq. conf. Act. Erud. 1704 p. 461. sq.

paulo ante dixi, non poterat, quin Bælium nonnihil, in sui defensionem, notaret. En ipsius Teisserii verba, in Elog. M. A. Flaminii, T. I. p. 88. *Mr. Baile (16) dit, qu'il n'a pas pû trouver un passage des lettres de Longolius, que j'ai rapporté dans mes précédentes additions, bienqu'il l'ait cherché avec beaucoup de soin. Le passage, est tiré de la lettre 28. du livre 3. des Epîtres de Longolius. Il est conçu en ces termes; Cave putes quicquam ei istic esse, aut iam multis etiam seculis fuisse simile, vel ingenio, vel industria, vel probitate, veletiam gravitate. Equidem sic de eo pronunciaré soleo, ut dicam, neque natura benigniore quemquam hodie uti, neque cum fortuna durius conflictari. Ainsi je n'ai pas forgé ce passage,*

G 4

ge,

(16) In margine citat eius Dict. Crit. non addito loco, vel pagina, articulum autem eius de M. A. Flaminio quin innuat, non sane dubito. Quæ de re illis, quibus prima vel secunda Bæliani Dictionarii Hist. Crit. editio ad manus est, melius licebit dispicere, quam mihi, qui neutrà earum potiri hic potui; in recentissima autem, quam possideo, incomparabilis illius operis editione T. I. p. 1182. voc. Flamin. videntur ea, quæ Teisserio conquerendi ansam dederunt; rursum ommissa, vel paulum immutata esse.

ge, comme il semble que Mr. Baile veut l'insinuer.

Hæc Teissier, qui & insuper in margine è regione illius Longoliani testimonii, hæc verba apposuit: *Il se trouve au fueillet 245. del' Edition des lettres de Longolius chez Iodoc. Bad. Ascens. 1533.* Atqui vera scripsisse doctissimum virum, inspecta eadem, quam supra suse descripsi, haud ita hodie trita Epp. Long. editione Parisiensi, ex altero folii citati latere didici.

Eandem sui apologiam alibi (17) quoque dat his verbis: *J' eusse entrepris de répondre à quelques autres Critiques de Mr. Baile, si j' eusse eu les Livres, d' où j' ai tiré mes premières Additions; car peut-être ils m' eussent donné moyen de me défendre contre ses censures, comme j' ai fait à l' égard d' un passage de Longolius, que j' avois cité dans l' addition à l' Eloge de Flaminio. Mr. Baile n' ayant pû trouver ce passage dans les lettres de cet Auteur del' Edition de Gryphius de 1535. (18) a presque insinué, que je l' avois inventé, quoique les paroles, que j' ai rapportées, soient dans l' Edition, dont il s' est servi.*

Ac

(17) In admonitione illa ad lectorem, de qua in proxime præcedente nota dictum est.

(18) Conf. quæ supra §. 19. de hac editione observavi, & quæ paulo post de ea dicentur.

§.21. Ac ipse etiam in quinque illis, quibus usus hic sum, editionibus, locum istum reperi; unde facile credulus sum Teissiero, etiam in Gryphiana eum extare, quam Bælium evolvisse, Teissierus hic innuit. Scripta est illa Longolii epistola ad *Marianum Castellanum*, & est *Libri III. vigesima octava*. Ceterum cum Bælius voc. *Flaminius*, in nota C. alia ex Epp. Long. loca excitet, quorum folia exacte respondent editioni Paris. 1533. ex officina Ascensiana, publicatæ, & quam Teissier quoque adhibuit; concludere hinc licet, aut eandem Bælium ad manum habuisse editionem Ascensianam, aut Gryphianam de An. 1535. adeoque biennio post illam, impressam, cum sæpe dicta Parisiensi prorsus, etiam quoad paginas, conspirare. (19) Sed quamcunque demum editionem Bælius consuluerit, tentabo ego potius originem indagare, ex qua ista Bælii suspicio mihi videtur quasi profluxisse; quan-

G 5

quam

(19) Quod ex Clarmundi quoque vita Christ. Longolii, Part. V. vitarum eius, pag. 33. colligi potest, qui adducta Basil. edit. de An. 1540. proximè subiicit, aliam quoque extare Lugdunensem, cui tres Longolii orationes adiectæ sint. Conf. quæ in §. 19. de eadem scripsi,

quam ipsa Teisserii verba, tum in Admonit. tum in Elog. Flamini, T. I. p. 88. seq. legenda, & supra a me exhibita, clare docent, *Balium videri saltem id innuisse, quod locus iste à Teisserio excogitatus, vel cusus sit.* In admon. ait: *Mr. Baile --- a presque insinué, que je l'avois inventé; & rursus T. I. p. 89. Ainsi je n'ai pas forgé ce passage comme il semble, que Mr. Baile veut l'insinuer.* Scilicet produxerat forte Teissier (20) ex Ep. 28. Libri III. Epist. Long. supra excerptum de Flaminio agentem locum: *cave putes, &c.* Videtur mihi quoque, gallica veste indutum protulisse, non addito epistolæ numero, sed generatim libro tertio allegato. Id ut credam, *Balius* l. c. not. C. p. 1182. me commovet, qui ex *Teisserii Addit. T. II. p. 395.* illa verba gallicè exhibet; *Mr. Teissier, inquit, cite ces paroles de Longolius: (in nota marg. addit: Il cite Longol. Epist. Lib. III.) Sachez, que depuis plusieurs siècles il n'y a eu personne, qui ait égalé Flaminius en esprit, en savoir, en vertu & en probité. Certes j'ai accoutumé en*
par-

(20) Coniecturis hic indulgere liceat, dum illis librorum, huius celeberrimorum virorum bigæ, editionibus destitutor, ex quibus hæc diiudicanda suat.

parlant de lui de dire, qu' aujourd'hui je ne conois point d' homme, qui ait plus de merite, ni qui soit plus malheureux que lui. Hunc ipsum, aio, locum cum in sua editione Bælius reperire nequiret, utpote vagè à Teisserio citatum, allegato saltem libro tertio; factum esse credo, ut in similem alium (21) inciderit, in epistola Long. 22. eiusdem libri III. ad Petrum Bembum exarata, occurrentem: Scito (ex omni nobilitate Romana,) multis iam seculis, extitisse neminem, qui ad summa ingenii atque iudicii ornamenta tantum adiunxerit diligentia, & in omnis liberalis doctrina studio assiduitatis, & reliqua apud Teisserium l. c. quoque legenda. Qua in re & id me confirmat, quod ista verborum Longolii ex Lib. III. Ep. 28. Cave putas quicquam ei istic esse, aut iam multis etiam seculis fuisse simile, &c. (quem locum Bælius necquicquam quæsit) versio gallica (22) initium saltem si spectes, ita sit adornata, ut

(21) Illum videlicet, quem & Teisserius, ignarus forte, ex isto male quid suspicandi causam Bælio subnatam esse, in Elogium Flamini postliminio fortè transtulit, quique T. I. p. 88. Edit. recent. legitur.

(22) Quæ verba Gall. ex Bælio supra attuli, qui tali

ut alteri loco ex *L. III. Ep. 22.* qui Bælio quærenti se forte obtulit, neque tamen per omnia dictæ translationi respondere videbatur, haud difficulter applicari potuerit, scilicet verba: *Sachez, que depuis plusieurs siecles il n'y a eu personne, qui ait égalé &c.* quibus Teisserius hæc expressit: *Cave putes quicquam &c.* Bælius videtur accommodasse huic loco, ipsi forte obvio: *Scito (ex nobilitate Romana) multis jam seculis extitisse neminem qui ad summa ingenii &c.* Sed quorsum pro labor tandem, & quomodo imprudens non intelligo, rem mihi hæctenus fuisse cum summis olim in orbe literato Viris, & Criticis atque rei literariæ Antistitibus excellentissimis, quorum omnia sunt summa, id est, tanta accuratone & iudicio exarata, ut in alienam hanc messem, infelicem falcem misisse, parum absit, quin omnino pudeat. Interim celeberrimos *Act. Erud. Lips. collectores, A. 1704. M. Oct. p. 461. sq.* video hoc ipsum argumentum ut paucis tangerent, non indignum habuisse: *Nec negat, (scribunt de Cel. Ant. Teisserio) errores in priores*

tali formula ea exhibet, ut ex Teisserio adduxisse omnino videatur.

res illas partes (Additionum ad Elogia) passim irrepsisse, quorum aliquos Cel. Bælius correxit, in vasto illo Dictionario Critico, cui, raro inter doctos exemplo, grates eam ob rem habet maximas, & si quæ præter causam à Bælio reprehensa fuere, ea modeste excusat, Maronis in super illa sua faciens : Impar congressus Achilli. Hinc occasione M. A. Flamini, Longolii de eo testimonium, quod Bælius in ejus Epistolis invenire se posse negaverat, producit, & Flaminium Protestantium castra secutum fuisse, adversus Thuanum pariter & Bælium diserte probat.

§. 22. Ceterum, cum Reginaldo Polo vitam hanc contubernalis olim sui charissimi argumentis quibusdam fortè non nullius ponderis hucusque asserere haud dubitaverim; video mihi necessitatem incumbere, ut dubia quædam, quæ mihi forte ex ipsa hac vita obiici possent, tollam, & loca nonnulla, quæ sententiæ nostræ omnino favere videntur, proferam, breviterque illustrem. Quare ipsam vitam, sæpius mihi lectam, attentissimè relegi, singulari semper & accuratioris & stili voluptate captus. Ab ultimis illius vitæ foliis primordium ego petam, ubi hæc in primis verba mihi occur-

currunt, quæ aliqua consideratione digna videntur. (23) *Cum multi nobiles viri, (quorum tum Patavii propter celebritatem eorum, qui literas docuerunt, magna copia fuit), certatim Longolium ad se invitarent, quod eius consuetudinem non honorificam tantum sibi, sed etiam fructuosam fore putabant: ille in domum Raynoldi Poli, nobilis iuvenis Britannii, quem per eos dies Rex Britanniaë literarum causa commiserat, migravit: quocum coniunctissime in literis usque ad extremum vitæ diem vixit.*

Nihil est causæ, quod metuum, ne id fraudi sit sententiæ nostræ, quod Polus, vitæ huius auctor, de se non in prima, quod aiunt, persona, sed in tertia, loquatur; cum integræ virorum doctorum vitæ extent, ab ipsis auctoribus (24) conscriptæ, quæ eodem modo exaratae sunt. Illam vero circumstantiam, quando Polus dicitur, à Rege Britanniaë, literarum causa, Patavium missus esse,

(23) Conf. p. 25. b. in vitis Philos. M. Adami, & p. CCXLVII. collectionis vitarum Batesianæ.

(24) De scriptoribus, qui de sua ipsi vita exposuerunt, doctam possideo diss. Godofredi Wagneri, Witteb 1716. hab. Eorum catalogum inde repetitum, & aliis exemplis auctum esse video, in P.I. n. 2. p. 40. seqq. *der Württembergischen Neben-Stunden.*

esse, cum ex vita Poli illustranda, & cum aliis eius generis momentis historicis, concilianda sit, TIBI diiudicandam permitto, acerrimi iudicii & exactæ accurationis VIRO, qui ex vita illius Cardinalis clarissimi Beccatellio - Duditiana ita eam procul dubio ipse illustrabis, ut non meæ magis, quam tuæ sententiæ (pro una enim quasi causa nos stare, ab initio statim hujus epistolæ, paulo verbosioris, obscurius innui,) suscipias patrocinium.

§ 23. Sed age VIR Clarissime, recognoscamus & alia verba in priore vitæ Longolianæ parte legenda: *De pluribus* (ait auctor vitæ, de Longolio) *& variis rebus sæpe interrogatus, de quibus à multis annis nihil legerat, non minus prompte de singulis solitus est respondere, ac si eo die ab eo perlecta fuissent.* *Cuius rei cum familiariter cum eo viverem, (25) in consuetudine quotidiana crebro periculum facere licuit.*

In

(23) Apud Melch. Adami in eadem hac vita, p. 21. b. in vitis Phil. edit in fol. hæc verba ita leguntur immutata: „Cuius rei iis, qui familiariter cum eo vixerunt, quotidie periculum facere licuit,

In Regim. Polum hæc omnia optime quadrare, nemo dubitabit, nisi is forte, qui Polum in eodem cum Longolio vixisse contubernio, ignorat. Neque obstat, quod stilum nunc verterit Polus, & de se in prima, ut dicitur, persona, scribat: cum ipsum hoc narrantis fere proprium esse soleat, si qua de se ipso immiscere oportet; cum prius illud, ubi de se, tanquam alio verba fecit, modestiam Reginaldi indicare videatur.

Ast iuvat afferre & alium locum, ex quo pateat, vitæ huius auctorem Longolio coævum, eiusque familiarissimum fuisse. *Causam totam Luterianam* (scribit Polus de contubernale hoc suo,) *cuius oppugnationem iussu X. Leonis Pontificis Maximi, à quo etiam commentarii totius causæ missi ad eum fuere, susceperat, quinque orationibus complecti statuerat; brevique perfecisset, (excogitatis iam secum, ut ex ipso audieram, quæcunque tali in causa dicenda forent,) nisi prima statim absoluta, immatura mors consilium eius prævenisset.* (26) Nisi verendum mihi esset, VIR celeberr-

(26) Extat hic locus, quem Longolii vita orat. & epist. eius præmissa, exhibet, in edit. Paris. de

berrime, ne patientia tua, cui sic satis molestum me fuisse, sentio, prorsus viderer abuti velle, aliqua hic inspergerem, ex quibus nonnihil lucis huic vitæ Longolianæ loco posset accedere, quæ forsitan tamen, alia occasione, in laudata modo vita, copiosis annotationibus illustrata, ceu infra commemorabo, locum magis opportunum reperient; quæ ad ea etiam quodammodo illustranda aliquid forte tum conferre possunt, quæ *de intima Reg. Poli nostri cum M. A.*

• *Flaminio consuetudine*, narrantur, cuiusque Tu ipse mentionem iniicis in Annot. quadam doctissima ad P. Manut. epistolam tertiam Libri primi, p. 1012. sæpius laudatæ illarum Man. Epp editionis, quam docti quique viri, rei litterariæ, eius, quod P. Manutius decurrit, ævi, in Italia præsertim, & Manutianæ eloquentiæ paulo studiosiores tam libenter TIBI debent. Videtur mihi profecto Polus, qui postea Cardinalis factus haud certe proletariam religionis nostræ

Tom. 1. Fasc. 1.

H

cogni-

Paris. 1533. f. 10. a. in edit. Bas. eiusd. An. lit. a. 5. b. in Basil. 1558. lit. a. 6. b. in alia Basil. de an. 1570. lit. a. 7. b. in rursus alia edit. 1580. Basil. cui Riccii de Imit. libri accessere, lit. b. altero latere. In vitis Phil. Adami p. 23. b. edit. in fol. in Batesii vitis p. CCXLIV.

cognitionem habuit, in illo Longolii contubernio, attentius forte lectis causæ Lutheranorum supra dictis commentariis (27) à Pont. Rom. Leone X. ad Longolium missis, de veritate doctrinæ Lutheri non nihil cogitare cœpisse. Quid? quod ipse Cel. Gilb. Burnetus auctor est (28) Polum ob id ipsum, quod Domesticum habuerit Flaminium, qui Lutheranæ Religioni addictus esse credebatur, in eandem suspicionem incurrisse. Sed hæc ipsa forte alio tempore eruditissimus Theod. Hasæus, Theologus Bremensis, in suis de M. A. Flaminio analectis, quorum alicubi spem ipsum fecisse recordor, uberius & docte illustrabit. Vnicum adhuc locum

ex

(27) Omnino hic conferri debet epistola Longolii ad Petr. Bembum, quæ Lib. II. vigesima nona est, in supra recensitis editionibus tribus, quæ ex Episcopiana officina Basileæ prodierunt, & solæ ex iis, quas evolvi, numeros Epistolis adjectos habent.

(28) In Hist. Ref. Angl. T. II. L. I. p. 373. 12. apud Teissier Elog. des hommes savans T. I. p. 89, in Elog. Flaminii, ubi ait: „ Mr. Burnet dit
 “ aussi, qu’ on croyoit, que Flaminio étoit
 “ Lutherien, & que l’ on soupçonnoit le Cardinal Polus de favoriser l’ hérésie, parcequ’
 “ il entretenoit chez lui Flaminio.

ex hac vita excerpam, qui nobis contrarius quidem videtur, sed ex eodem fonte tanquam in ordinem redigi, & ipfismet nobis accommodari nullo negotio potest. In ultima scilicet vitæ huius parte hæc de Longolio habentur: *Nusquam se (defuncto Leone X.) commovit, sed veteribus tantum amicis, quos in Italia habuit, de statu suo per literas admonitis, ille in contubernio illius nobilis Iuvenis Britanni se continuit.* Cum vero decem menses (sic pergit auctor vitæ eius) post obitum Leonis, perpetuo fere in literis versaretur, constitutum se habere dixit, in Forum Iulium proficisci, cum ut animum suum curis literarum districtum peregrinatione relaxaret, tum etiam ut eam partem Italiæ sibi non satis cognitam viseret. Itaque paucos ante dies, quam egredi statuerat, cum nihil omnino incommodæ valetudinis sentiret, semotis arbitris *multa cum Polo suo, cui semper plurimum tribuit, fertur disputasse* de periculis, de fragilitate, de miseria humanæ vitæ, &c. *Hec ille.* Quin rursus hæc omnia, salva nostra opinione, de se ipso Reginaldus noster scribere potuerit, nullum erit dubium illi, qui, quæ in §. 22. ad similem prorsus lo-

cum annotavi, pensitaverit. Imo in hanc prope sententiam inducor, Polum in conscribenda hac vita id habuisse consilii, ut dissimularet prorsus, à se illam profectam esse; imo data nonnunquam opera dubiis loquendi formulis uti voluisse, qualis illa est, quæ in fine loci paulo ante expromti, dubiè satis posita legitur, cum scribit; *Longolius multa cum Polo suo fertur disputasse, &c.* cum tamen ultimum illud inter ipsos institutum colloquium, nemini ita, ac ipsi Polo, cognitum & exploratum fuisset. Neque verò alium hic finem habuisse videtur constantissimus ille Longolii amicus, quam ut narratio hæc sua apud lectores maiorem inveniret fidem, si auctor vitæ incertus quidem esset, integritatis tamen suæ notas præ se ferret. Credebat enim fortassis, nec iniuria, fore, ut ipse, quem omnes scirent, contubernalem illius fuisse, eumque ad extremum usque vitæ diem Longolio charissimum, eiusque amantissimum, si addito nomine suo vitæ descriptionem emisisset, plusculum amoris erga defunctum dedisse, & maiorem amicitiae, quam veritatis rationem habuisse videatur. Ut tamen simul lectoribus persuaderet, hanc vitam exaratam esse
à tali

tali viro, qui fuisset ex numero amicorum Longolii, quorum ille complures habuit; cuique omnis eius vita & actiones fuissent perspectæ: placuit ipsi semel iterumque eiusmodi immiscere narrationi suæ verba, quæ indicarent, ipsum amicum Longolii intimæ admissionis fuisse, familiariterque in consuetudine quotidiana cum illo vixisse, adeoque res fide dignissimas scribere.

§. 24 Quæ cum ita sint, VIR doctissime, quid est, quod obstat, quo minus *Reginaldo Polo* hanc vitam elegantissime conscriptam, adiudicemus? Quantum ipse Longolius illi tribuerit, patet ex epistolis eius passim. Non possum tamen non duo inprimis eius testimonia proferre, quæ satis fortè demonstrabunt, à Polo, viginti tres vel quatuordecim annos nato, utique hanc vitam expectari potuisse. Ita Lib. III. Epist. 12. ad Steph. Saulium, (in cuius contubernio Patavii prius, (29) quam in Reg. Poli, vixerat) scri-

H 3

bit

(29) Vid. vita Longolii p. 25. b. apud M. Adami. De eodem Saulio Tvm et ipse præclara quædam commentatus es in nota ad L. I. Ep. III. P. Manutii p. 1001. sqq. edit. tuæ; conf. indicem voc. Saulius. De gente Saulia vid. Vb. Folietæ

de

bit Longolius : *Polus noster, est quidem ille ingeniosus & me hercule doctus & elegantissimi iudicii adolescens, sed qui neque istiusmodi disputationibus (mutuorum iocorum & concertationum, inter Saulium & se in uno contubernio institutarum, paulo ante mentionem fecit) ac nunciis magnopere capiatur, (30) & mira quadam etiam tum modestia, tum taciturnitate sit praeditus.* Et in alia ad eundem, quæ Lib. III. 29. est, desiderium erga Saulium suum ita exponit, ut Poli quoque sui non obliviscatur: Quo me igitur, inquit, tandem effe censes animo? nempe eo, quo esse debeo, orbatus tali viro, mihi amicissimo, familiarissimo, iucundissimo. *Polus quidem noster non tamen eorum commemoratione, quæ à me de ista tua & virtute & industria per sepe audierat, quam literarum, quas tu mihi scripsisses, elegantia atque prudentia commotus, te unum iam sibi destinarat, qui cum societatem studiorum coiret sanctissimam: regiae scilicet indolis & acerrimi iudicii adolescens, te ex paucis*
episto-

de Ling. Lat. usu & præst. Lib. I. p. 74. sqq. edit.
 I. L. MOSHEMII, & huius ipsius celeberrimi
 Viri adiectas annotationes.

(30) Aliena scilicet hæc erant à gravitate & indole
 regia Regni Poli, cuius mox ipse Long. meminit.

epistolis tuis, quasi Leonem ex unguibus, totum facile estimavit, dignumque quem unum ex omnibus in omni studiorum suorum ratione comitem haberet & socium, iudicavit. Haftenus Longolii verba, ex quibus saltem id constat, iam tum Polum acerrimo iudicio & insigni doctrina atque eloquentia praeditum iuvenem fuisse; adeoque & ex hoc argumento ad vitam illam exarandam, per ætatis quoque rationem, (quippe nondum quinque lustra tum compleverat,) aptum omnino fuisse, illamque hinc genuinum Reginaldi Poli factum, doctissimumq; efflorescentis tum maxime ingenii eius monumentum, merito agnosci atque haberi. I. Q. E. D.

§25. Nihil nunc superest amplius, VIR Præstantissime, nisi ut fidem, quam supra (§.6. p. 71.) me dare memini, liberaturus, paucis adhuc, pace quidem TVA, ostendam, quibus etiam in vitarum clarissimorum omnis generis in Republ. liter. virorum, collectionibus hæc ipsa Longolii vita occurrat. Iam aliquot Epistolarum Christ. Longolii editionibus, quas supra studiose descripsi, initio à Bernhardo Junta Florentiæ factò, ob præstantiam suam erat præmissa, cum A. 1536. Francofurti ad Mœnum, in forma quarti ordinis,

collectio vitarum quarundam prodiret, quam Io. Fichardo, percelebri illi Icto, adscribi video, in qua hanc ipsam vitam Longolii extare, novi quidem, sed ita, ut grates illi non parvas habiturus sim, qui me ex omni parte hac de re certum faceret, eamque Fichardianam collectionem, quæ omnino differt ab illa, quam viginti fere annis postea, Patavii, publicatam esse constat, (31) accuratius paulo describeret. Raram enim cum primis hodie esse, & ipse expertus sum, cum toties eam in instructissimis Bibliothecis, (quas in qualicumque illo itinere literario, quod ante hos ipsos duos annos eram ingressus, cujusque fructum aliquem

(31) Sub tit. Vitæ recentiorum Iureconsultorum, " qui post recuperatam Romani Iuris prudentiam, eandem & docendo & scribendo " professi sunt, Patavii, apud Jac. Iorda- " num ad signum Aquilæ 1565. 4. „ Vene- " tiis 1584. 4. recusum esse hunc librum, & novissimè Guido Panziolo de claris Legum interpretibus, cura celeb. VIRI CHRISTIANI GODOFR. HOFFMANNI iuxta editionem Patavinam p. 397. additum esse, & notum aliunde est, & docet id quoque cel. BUDERUS p. 303. libri infra p. 124. not. (34.) à me excitandi.

quem & TIBI me debere, VIR humanissime, in principio huius Diss. gratâ mente sum professus, adire contigit) necquicquam requisivi; & ipsi VIRO Celeb. *Christiano Gottl. Budero*, id fateri necesse fuit, quando, loco infra (p 124.) allegando, se illam non vidisse, discrete testatur. Neque vero dubito, hanc collectionem intra hos quinque annos, huic ipsi VIRO eruditissimo in manus incidisse, qui dubie satis tum de illa scripsit, aperte falsus, se dicere non posse, eademne sint vitæ, in illa comprehensæ, an diversæ à vitis IGtorum. Diversas vero utique esse, ex dicendis patebit. Extare vero eiusmodi librum *sex testimoniis* evincam, ex quibus nonnulla ita sunt comparata, ut fides iis deneganda haud sit. *Principatum* obtinet *αυτοψία*, ut fere non dubito, *Cel. Mich. Maittaire*, qui illius titulum affert P. II. præstantissimorum suorum Annalium Typographicorum, pag. 852.

Vitæ Virorum illustrium, qui superiori nostroque Saeculo eruditione & doctrina memorabiles fuerunt, à IOANNE FICHARDO in unum volumen collectæ: Christianus Egenolphus excudebat, 4to. Francof. 1536. (in nota additur) M. Septemb.

Deinde in Bibl. Class. Draudii, sub tit. *vitæ doctorum virorum*, p. m. 923. hæc collectio Fichardiana paulo distinctius memoratur, adductis nonnullis Viris doctis, quorum ibi vitæ reperiantur. En titulum, quem exhibet.

Germanorum aliquot clarorum Virorum, Celticis, Agricola, Wesseli, Mosellani, LONGOLII, Oecolampad. vitæ, Francof. apud Egenolph. in uno volum. in 4to.

Et Draudium librum hunc oculis usurpasse, hæc ipsius descriptio credere iubet. Fichardum tamen collectorem, & annum omisit. Tertius, qui eius mentionem fecit, mihi occurrit *Phil. Labbe* (32) apud quem hæc lego:

Fichardus anno 1536. Francofurti edendas curavit apud Christianum Egenolphum, Virorum eruditione & doctrina illustrium (Germani sunt decem, Itali sex, & Angli duo) vitas à Scriptoribus variis, conscriptas in 4to.

Quartum, produco & ipsum sine omni dubio εὐτόπτην & possessorem, *Theodorum Haseum, Th D. & in illustri Schola Bremensi Professore,*

(32) In Bibliotheca Bibliothecarum, voc. JO. FICHARDUS, p. m. 113 edit. Rothomag. 1672. 8v. Cum eius descriptione etiam Hertziana convenit, paulo infra memoranda.

forem, virum ea eruditione conspicuum, ut, quos cœtus Reformatus cum eodem conferre queat, non adeo multi sint (33) Is enim in Biblioth. suæ Hist. Phil. Theol. Class. V. p. 322. sq. inter scripta Gerh. Noviomagi refert quoque vitam Rud. Agricolæ, & Wesseli Gansfortii, his usus verbis:

*Vita Rudolphi Agricola; in vitis à IO-
ANNE FICHARDO editis; Francof.
1536. Hic (subintellige in Fichardi collectione) quoque legitur vita
Wesseli Gansfortii, deprompta ex libro primo illustrium virorum Germaniæ, sed horum nihil quidquam prodit. Quin-*

(33) Repeto hic elogium, quod recentissimè ipsi dedit VIR supra laudes, Ven. IO HEINR. a SEELEN, SS. Th. Lic. & Gymn. Lubec. Rector, in Programmate quodam doctissimo, in quo consilium dat de adornanda Bibliotheca Christiana, sive notitia Scriptorum de CHRISTO. Conf. p. 481. SEELENII Selectorum Literariorum, (de quo elegantissimo libro nonnulla in præfat. mea ad hunc fasc. dixi,) ubi recusum est illud Programma & locum XIII. occupat. Ac omnino magnopere rogandus est Summè Rev. SEELENIUS, ut ipse Bibliothecam illam Christianam, quantum in se est, & quoad muneris gravissimi ratio ipsi

Quintus, qui de illis à Fichardo collectis vitis testimonium perhibet, est *Thomas Hyde*, ex cuius catalogo Bibl. Bodleianæ, hunc titulum exhibet cel. *Ch. Gotl. Buderus* sub finem vitæ *Io. Fichardi*, ab *Henr. Petreio* descriptæ. (34)

Vitæ Virorum, qui nostro & superiore Seculo eruditione claruerunt, *Francof. 1536. 4.*

Idem

ipsi permittit, adornare pergat, qui tam pulchrum eius specimen, ipsi consilio salutaris adiicere, & elucubrare cœpit. Nec dubium est, quin symbolas suas alii viri eruditi & iam contulerint, postquam consilium illud iis innotuit, & porro sint lubentes colaturi. *Scriptorum*, quæ specimenis loco allata sunt, augere numerum potest doctissima *M. Io. CHRIST. KOECHERI* Diss. Jenæ, d. 1. Jun. 1726. hab. qua *Historiam IESV CHRISTI* ex scriptoribus profanis erutam ac delineatam dedit. Quam Diss. eidem *VIRO Excellentissimo* consecrare placuit *KOECHERO* humanissimo; quem deinceps quoque (ob benevole ab ipso *VIRO Nobiliss.* interveniente *VIRI* Cel. *I. C. COLERI*, Fautoris mei longe honoratissimi, opera, (vid. eius *Bibl. Theol. P. XXI p. 849.*) secum communicatas *MS. Conringii*, in *Hug. Grot. de ver. Rel. Christ. Annotationes*, alibi ex merito laudavit, ceu supra p. 17. not. (a) observatum à me est.

(34.) In vitis Clariss. *Jctorum*, quas Jenæ 1722. 8. in lucem emisit, quæque in *Act. Er.* eiusdem

an.

Idem proxime subiicit, easdem & *Hertzium* (qui *sexti testis* vicem mihi explet,) in *Bibliotheca German.* n. 444. excitare, iisdem. *que X Germanorum, VI. Italarum, & II. Anglorum vitas a variis Scriptoribus conditas, contineri, dicere, quæ cuius sint commatis, (ita pergit Buderus,) eademque an diversæ à Vitis Ictorum, dicere non possum, quum easdem non viderim. Quibus omnibus insuper accedit testimonium Melch. Adami, qui in vitis suis ad Fichardianum hoc Volumen aliquoties provocat. Supra ex Draudio docui, præter alias, exhiberi ibi vitas Celtis, Agricolæ, Wesseli, Mosellani, LONGOLII, Oecolampadii. De*

singu-

an. p. 413sq. recens. ubi & præstantis. auctor ad continuandum merito institutum excitatur. Vita Io. Fichardi, quæ à p. 241. — 306. decurrit, scripta est ab Henr. Petreio, Harde-
fiano, cuius Ven. Io. FABRICIUS, in Hist. Bibl. suæ P. IV. p. 281. brevem mentionem fecit. Vberiore vero de vita Petreii expositionem cum harum rerum curiosis communicare cœpit CHRIST. AVG. HEVMANNVS, Theol. Prof. & Gymnasii Göttingensis Inspector, VIR longe doctissimus, ac multis multa doctrina refertis scriptis famam dudum consecutus, (encomium legis Cel. SEELENII p. 473. Select. liter.)

singulis pauca afferre fas sit. Et ad *Conr. Celtis* quidem vitam quod attinet, extat ea quoque apud Adamum, qui p. 15. in vit. *Philos.* edit. in fol. testatur, se *Celtis vitam ex volumine de vitis Illustr. viror. Joh. Fichardi de-promississe.* Idem in fine vitæ *Mosellani*, ibid. p. 29. scribit: *Justinus Gobler ad Joh. Fichardum JC. Chytr. in Saxon.* In *Oecolampadii* tamen vita p. 28. vit. *Theol.* non citat *Fichardum*, sed *Capitonis* vitam eius, & *Sim. Grynæi* de obitu eius tract. *Rud. Agricola & Joh. Wesseli* etiam vitas à *Fichardo* collectioni illi insertas esse, eundem *Draudium* testari dixi; quod utrumque confirmatum reperi in *Bibl. Brem.* Atque ad

Liter.) Is enim duo Programmata de vita & scriptis *Henr. Petrei*, 1724. & 1725. conscripsit, ex quibus tamen primum saltem mihi lectum est: utrumque autem ipse adducit *VIR indefessæ industriæ*, in locuplete illo otii sui litterati testimonio, id est, in accurato lucubrationum suarum catalogo, præmissso novæ & multum auctæ editioni conspectus sui *Reip. lit. sive viæ ad Histor. literariam*, *Hanoveræ*, 1726. 8. p. 24. 25. *Conf. Act. Erud.* 1726. p. 513. ubi numerus initur illorum scriptorum, diciturque *Vir laboriosissimus præter libros maioris momenti sedecim, Diss. &*
 opu-

ad vitam quidem *Rud. Agricola*, quod attinet, eam in hac collectione *Fichard.* extare, & a Gerh. Noviomago scriptam esse, in *Bibl. Brem. Cl. V. p. 322. Cel. Hafæum* quoque testari, paulo supra monui. Qui & ibidem docuit, vitam *Wesseli Gansfortii*, exaratam ab eodem Gerharde, depromptam ex libro *I. illustrium viro-*

opuscula alia, non computatis minutiis, edidisse centum & triginta. Terminum à quo & ad quem, ut sic loqui liceat, ipse constituit Heumannus in præf. p. 20. scil. inde ab anno ætatis suæ vigesimo primo usque ad hunc quadragesimum quintum; scripsit vero præfat. illam A. 1726. M. Ian. Id quod obiter, & pace VIRI modestissimi, cuius merita dudum veneror ipse, adicere visum est. Ad *Fichardum* ut revertar, inter scripta eius unum profert Cl. Buderus sub tit. *Onomasticon Philos. Medico - Synonymum*, & alterum pro vocabulis *Paracelsi*, 1574. 8v. cuius notitiam ipsi præbuit Th. Hyde *Catal. Bibl. Bodlei. p. 251.* Ipse vero fatetur, se nec vidisse illud, nec ab aliis memoratum deprehendisse. Memorari vero illud video apud Ant. Teissier in *Elog. Thuan. T. III. p. 234.* edit. recent. in *Elog. ipsius Fichardi*, ubi tamen collectionis vitarum, de qua ipse hic ago, nullam reperio mentionem. Adducit
vero

virorum Germania, quorum vero nihil quidquam prodierit (36) apud eundem Fichardum legi.

§. 26. Ad LONGOLII autem vitam, cuius gratia Fichardi hoc opus excitavi, ut denique veniam, reperiri eam in hoc ipso volumine, ex Draudii *αυτοψία*, quam hic non in dubium vocari posse arbitror, supra demonstratum ivi, & porro Melch. Adami testimonio confirmare studebo. Is enim cum

in
vero eius Periochen vitarum recentiorum Ictorum ab Innerio usque ad Huldricum Zafium; aliumque eiusd. librum, cui tit. Indices duo omnium scriptorum in Iure tam Pontificio, quam civili &c. Agit de his Fichardi libris, p. 303. Buderus, sed conferri tamen meretur Phil. Labbe in Bibl. Bibliothecarum, p. m. 28. voc. Bernh. Rutilius; p. 107. v. Io. Nevizanus; p. 112. sq. in lemmate, Io. Fichardus; p. 147. tit. Lud. Gommessius; & p. 216. edit Rothomag. 1672. 8v. Sed hæc *ὡς ἐν παρόδῳ*.

(36) Melch. Adami tamen in vita Wesseli Gansfortii p. XI. vit. Philos. edit. in fol. fatetur, se vitam illam hausisse ex Geldenhaurii Noviomagi L. 1. de Viris illustribus interioris Germaniæ, & Suffridi Petri Decad. 8. de scriptoribus Frisiæ, cap. 4. Idem Adami l. c. p. 15. testa-

in vitis suis Philos. p. 25. seqq. edit. in fol. hanc ipsam Longolii vitam, quam adhuc Reg. Polo adscribere conatus sum, totidem fere verbis (37) exhibeat, & in fine eius, *Io. Fichardi*.
Tom. I. Fasc. I. 1 char-

restatur, Ioh. Murmelii vitam ex Miræi Elog. Belg. & Gerhardi Noviomagi Lib. II. de Viris illustr. infer. Germ. à se esse transsumtam. Ex eodem Geldenhaurio, sive Gerh. Noviomago loca quædam proferre video Bælium in Dict. Crit. in vita Io. Wesseli, not. A. & C. p. 2866. seqq. edit. recent. Qui tamen neque hic, neque in vita Rud. Agricolæ, Fichardi vitas, & ipsi forte huic Polyhistori ignotas, adduxit. Ceterum, alia forte occasione, de Wesselo & Agricola analecta quædam proferre licebit, addita pleniori, Fichardianæ vitarum collectionis, à doctissimo quodam eius possessore sine dubio benevole impetranda, recensione.

(37) Nisi quod nonnulla, ubi auctor vitæ de se in prima persona scripsit, ab Adamo dubium, an à Fichardo, video paulum immutata esse. Cuius rei supra p. 111. §. 23. nota 25. (ita enim corrigendus illius notæ numerus) luculentum attuli exemplum. Sic etiam fol. 11. b. in vita Longolii, editis 1533. Paris. Epistolis & orat. eius præmissa, lego: „ à quo ille non unius “ aut alterius (ut eius verbis VTAR) suæ ditionis urbium &c. „ Apud Adamum vero
p. 24.

chardum citet; (38) utrumque hinc manifesto patet, & à *Fichardo vitam Longolii editam esse, & eandem non aliam esse ab illa, quæ Epistolis Longolii legitur præmissa.* Denique vitæ huic Longolianæ non parvum pretium inde etiam accedit, quod doctissimus ille Anglus *Guil. Batesius* inter collectas à se & iunctim Londini 1681. 4. editas vitas selectorum aliquot virorum, qui doctrina, dignitate, aut pietate inclaruere, exhibere illam dignatus est, ubi à p. CCXL. usque

p. 24. b. pro VTAR legitur VTAMVR. Porro fol. 14. b. auctor vitæ Polus scribit: Novi " IPSE multos, qui cum à patria absentes & " amicorum subsidio destituti ,, & reliqua; in vitis Adami p. 26. a. prima verba ita sunt immutata: FUERUNT MULTI.

(38) Melch. Adami vitarum eruditorum Germ. & Exter. historiam literariam, exactam sane, Tu ipse, VIR Celeb. dedisti in priore parte historię tuæ librorum accuratioris, vernaculo sermone editæ, n. V. p. 87. — 119. Unde cum p. 94. sqq. De fide Adami historica, & de fontibus eius, ex quibus sua hauserit, multa docte observaveris, æquum est, ut credam, Te rationibus bene subductis, in nota ad Ep. 4. L. I. Epp. P. Manut. p. 1024. edit. tuæ, (quem locum & ego supra §. 2. p. 63. adduxi) scripsisse; ,, vitam Longolii Epistolis eius præmissam,

usque ad p. CCXLIX. procedit. (39) Ceterum
etsi *sapius* iam edita est hæc Longolii vita,
Epistolis eius præfixa, & in Io Fichardi, Melch.
Adami, & Guil. Batesii vitarum collectio-
nibus occurrit; nolo tamen TE celare,
VIR humanissime, magnam variarum an-
notationum farraginem à me aliud agen-
te esse congestam, ut illam vitam, sic satis

I 2 ob

sam, totam in librum suum transtulisse
Melch. Adamum, suppresso auctoris no-
mine. Enim vero cum Adami Fichardum in
fine citet, in illa saltem editione, quam ego
adhibui; videris TV mihi, VIR clariss. alia
usus esse Editione, in qua Fichardi nomen
in fine omissum est. De editionibus vero
M. Adami vitarum ipse egisti l. c. p. 91. seqq.
Ceterum vitam Longolii Epistolis eius præf.
etiam in Adami vitis Phil. p. seqq. inveniri,
Cl. Burckhardum in præf. lit. b. 6. b. comm.
de fat. Lat. Ling. in Germ. testari, iam me
dicere memini, & extare eam in M. Adami
vit. Phil. p. 21. seqq. observavit quoque cel. Heu-
mannus in nota 1. ad Elog. Christ. Longolii, in
Sammarth. Elog. Gall. L. 1. cap. III. qui tamen
non addit, quod illa Epistolis Longolii etiam
præmissa sit.

(39) Celeb. Struvius in introd. ad notitiam rei
literariæ, cap. VII. §. VII. p. m. 319. seq. il-
lorum

ob elegantiam suam à doctissimis Viris æstimatam, passim illustrare, & non pauca alia, scitu forte non indigna nec ab instituto aliena, immiscere liceret. Vnde consilium tuum gravissimum expetere audeo, an e re sit rei literariæ, hanc ipsam vitam, qualicunque meo commentario auctam, seorsum aliquando in lucem proferri, ad eum forte modum, quo nuper VIR clar. *Theod. Crusius*, vitam *Ge. Sabini*, olim iam à *Petro Albino* editam, separatim cum luculento commentario edidit; (40) etsi id mihi neutiquam sumere volo, ut me *Crusianam* eruditionem

lorum virorum doctorum exhibet nomina, quorum vitas *Batesius* collegit, inter quæ & *Christophori Longolii* nomen deprehendo. (40) *Lignicii* 1724. 8. Dolendum est, huic elegantissimo deesse indicem doctissimarum observationum, quæ tum in ipsa vita, tum in commentario adiecto affatim se lectoribus offerunt. Obiter annoto, possidere me orationem de *GE. SABINÖ*, hoc tit. Oratio de vita clarissimi & ornatissimi Viri, *D. GEORGII SABINI* Brandenburgens. habita in Academia Francoford. a *IOH. BOTTICHERO* Rupinensi. *Witebergæ* excudebat *Laurent. Schuenck*, Mense *Januario* 1562. 8. In ora paginæ, quæ titu-

nem in illo æquare posse, existimem. Quo in negotio mihi valde prodesse posset illud scriptum, cuius (41) hunc titulum legi in catalogo Bibliothecæ Amerbachianæ, Basileæ 1659. 4t. edito: *Christoph. Longolii de suis infortuniis, Epist. Biturig* 1533.

§. 27. Atque sic finem denique facio dissertationis iusto verbosioris, si adhuc unicum hoc, pace tua, VIR Celeberrime, addidero, in eo iam fuisse, ut colophonem dictis imponerem, cum ab amico quodam, ad quem, me nescio, excusæ iam huius Diss. philyræ nonnullæ forte pervenerunt, mihi, nihil tale opinanti, hæc schedula mitteretur:

Signor mio. Subito che ho ricevuto e letto l'ultimi fogli dalla sua --- scrittura, ero curioso, se questo libro di Christoforo Longolio sia nella nostra libreria, e quale editione, e ho trova-

I 3 to

titulum, quem integrum dedi, sistit, hæc manu EUSEBII MENII, qui gener fuit GE. SABINI, (vid. Crusius l. c. p. 31. 33. alibique) video adscripta, „Doctissimo D. Mgr. Iohanni Benzingero amico suo Eusebius Menius ddt.“ Meminit eius orationis Crusius l. c. p. 26. & distinctius p. 193.

(41) Occurrit p. 65. inter libros in forma, quam vocant, duodecima & sedecima. Sed quid

to quella, che è stampata in Fiorenza per gli Eredi di Filippo Giunta, nell' An. M. D. XXIV. 4t.

Vix legeram hæc, cum magna me voluptate affici sentirem, hanc rarissimam orac. & Epist. Long. editionem, cuius notitiam à Cel. Burckhardo expectari posse, (S. I I. p. 81.) scripseram, in ipsa patria mea dulcissima reperiri. Imo maius gaudium exinde cepi, quod eadem olim possessorem habuit b. Avum meum maternum, post fata quoque venerandum, *Henr. Sibaum de Iemgumer Closter*, qui in fronte libri, his verbis, antiquam scripturam referentibus: *Liber Magistri Iohannis Schyringi Magdeburgensis Patricii*, proxime manu propria hæc subscripsit: *Nunc vero Henr. Siba de Iemgumer Closter, Ictri, Fris. Or. & Reip. Hall.*

quid libri ille sit, num ab Epistolis Longolii differat, nec ne, mihi non constat, neque enim de eo unquam quicquam vel legi, vel audivi. Si tamen nonnulla memorabilia, quæ adhuc non cognita fuerunt, de Longolio contineat, eiusque itineribus, tum aliis de causis, tum Geographiæ studio, cui maxime deditus fuit, ab ipso in multa Europæ cultioris regna & provincias susceptis; non mihi solum grata foret eius scripti copia, sed & forte Cl. HAUBERO, aut Anonymo illi in Nov. Lit. Lat. 1722. p. 122. seqq.

Hall. Consiliarii. Post cuius beatum obitum hereditatis iure transit in Bibliothecam Excellentissimi Filii, *Jo. Laur. à Iemgumer Closter*, Avunculi & Patroni mei summopere observandi, qui eruditionem & gloriam paternam cum maxime refert, ac cum solida Iurisprudentiæ cognitione historiarum, & elegantiorum literarum reconditam scientiam dudum coniunxit, & etiamnum, quoad per munerum, quibus de Reip. salute præclare meretur, amplitudinem licet, literarum publice etiam promovendarum curam illum habere, in præfatione doctissima, variorum in Hug. Grotium de ver. Rel. Christ. notis ac animadversionibus præmissa, nuperimè ex merito & luculenter docuisse cl. *Kœcherum*, patet ex iis, quæ in Sect. II. p. 17. in nota subiecta, & in hac ipsa Diss. §. 25. p. 124. sub fin. notæ (33) leguntur, hic verò vel maxime repetenda duxi, quod in illa ipsa præf. *Kœcheriana*, *Ven. ipsius Parentis, Henr. Sibai*, debita mentio iniiciatur, quippe cuius diligentia, *Herm. Conringii* in *Hugo Grot. de Ver. Rel. Christ.* annotationes, etsi totum librum non exhaurientes, post *Illustris paris Thomasiarum Fratrum*, simile manuscriptum, præter *Kœcherum* Viri docti

alii acceptas referunt. Eum enim in Acad. Helmst. convictorem, domesticum, & auditorem H. Conringii, cuius etiam popularis erat, olim fuisse, illasque annotationes ex ore huius Doctoris sui hausisse, ex laudata Kœcheri præf. liquet; servatque adhuc Iuris-Consultissimus eius Filius Msc. paternum, cuius inspiciendi & mihi facultatem benevole dedit, quod cum in volumine aliorum b. Parentis sui manuscript. compactum sit, sua id manu ante plures iam annos descripsit, & hoc ipsum exemplum, (quod Hammio, spectatæ laudis Bibliopolæ Helmst. per amicum aliquando, ut typis exscriberetur, obtulit,) clar. Kœchero, amico meo strenue colendo, benevole nunc transmittendum curavit, qui & illud cum Thomasio MS. comparatum, inter similes aliorum labores egregios optima fide in publicum produxit, vel, ut verbis (42) Celeb. Virorum, qui Act. Erud. describunt, utar; *Conringii nunquam editas in primum*

(42) Vid. p. 88. Act. Erud. h. a. M. Febr. ubi Grotius Kœcherianus accurate recensetur, quod & ipsum fit in celeb. Coleri *Auserlesenen Theologischen Biblioth. P. XXI. p. 849.* quem quidem locum iam supra p. 124. allegavi.

num secundumque (Grot. de V. R. C.) libros
commentationes è latebris suis singulari felicita-
te erutas, exhibuit integras.

§. 28. Sed ut redeam, unde me pietas
erga tam chara mihi nomina, paulisper ab-
duxit; ad editionem scil. Longolii orat. & Epp.
Florentinam, quam ex Henr. Sibai, in Jo. Laur.
a Iengumer Closter, Bibliothecam translata
esse dixi, ex qua Nobil. huius Possessoris fi-
lius Fridericus Laurentius J. V. C. & elegantio-
rum studiorum ac mathematicar. præsertim
scientiarum inprimis studiosus, eam mecum
humanissime communicavit; omnino mihi
gratulor de coniectura mea, qua Parisien-
sem meam de A. 1533. ad Florentinam, mi-
hi tum nondum visam, accurate expressam
esse, supra §§. 10. --- 13. evincere studui.
En brevissimum eius recensionem.

Christophori Longolii orationes duæ pro defen-
sione in crimen lesæ Maiestatis, longe exactio-
ri, quam ante iudicio perscriptæ, ac nunc
primum ex ipsius authoris sententia in lucem
editæ. Oratio una ad Luterianos. Eiusdem
Epistolarum libri quatuor. Epistolarum Bembi
& Sadoleti liber unus. Longolii vita per-
docte quidem atq; eleganter ab ipsius ami-
cissimo quodam exarata. Hic

Hic integer libri titulus est, additis insignibus typogr. Phil. Juntae, in quorum media parte sola litera F. occurrit, in infima vero verba: **NIL CANDIDIVS.** (43) Forma est quarti ordinis; foliis constat 163. in quorum ultimo hæc lego: *Florentiæ per Heredes Philippi Juntae. Anno Domini, M. D. XXIII. Mense Decembris. Clemente VII. Pont. Max.*

Titulum proxime (fol. 2.) excipit præfatio Bernhardi Juntae ad lectorem, de qua §§. 10. -- 13. egi. Illam sequitur (fol. 3. -- 8.) *Christophori Longolii vita*, illa ipsa, cuius Polum scriptorem esse, demonstrasse mihi videor; etsi præter adducta verba, & locum, de illa agentem, in præf. Juntae, quem & su-

-
- (43)“ Liliū erat insigne Iuntarum typogr. cum
 “ hoc aliquando lemate [NIL CANDIDIVS] sub-
 “ scribebat nonnunquam Philippus [F. G.] lite-
 “ ras initiales sui nominis [FILIPPUS GIUNTA]
 “ F. pro PH. sive Φ, apud veteres frequenter u-
 “ surpabatur. Lege Dausq. Orthogr. an. 1632.
 “ p. 43. „ Ita scribit cel. Maittaire Ann. Ty-
 “ pograph. Tom. II. p. 137. conf. Biblioth. Brem.
 “ T. VI. p. 534. ubi Ven. Th. Hasæus; „ Notum
 “ est, inquit, literam F. ut ph. vel Φ expri-
 “ mi, neque a se differre, unde & in libris tan-
 “ tum non omnibus, qui ante duo sæcula
 “ exscripti typis sunt, loco F, legitur PH.

pra excerpfi, atque ea, quæ in titulo de ista habentur, nihil hic deprehendo, quod auctorem prodere videatur. Longolii Orationes tres a fol. 9. usque ad 64. & Epistolarum eiusd. libri IV. à fol. 65. ad 153. procedunt, à quo usque ad fol. 163. seu finem voluminis, P. Bembi & Iac. Sadoleti Epistolarum liber decurrit. Plane ergo illi respondet editioni, quam in officina Ascensiana Parisiis A. 1533. 8v. proCUSAM, & ipse possideo, & supra fideliter descripsi.

§. 29. Atque sic dimitto TE tandem, VIR Celeberrime, & humanitati tuæ insigni audaciam meam eadem ratione, qua in fronte huius dissert. epist. usus sum, subiicio; ac si extra oleas, quod dicitur, interdum me vagatum esse, videas, (neque enim, digressiones me haud raro fecisse, inficior;) eius rei facilem à TE mihi promitto veniam, qui optime nosti, in eo & argumenti, & dicendi genere hæcenus me fuisse versatum, quod opportunas excursiones minime respuit. Unde meas iisdem verbis apud TE, in fine huius epistolæ verbosissimæ, excusare liceat, quibus suas olim, cuidam epistolæ (cuius tamen argumentum eruditissime perscriptum, meam tractandi rationem infinitis modis
supe.

superat,) insertas, apud Illustr. Mæcenatem, Comitem de Pontchartrain, Secretarium Status Regium in Gallia, ad quem illam ex oriente exaraverat, defendisse lego Cel. Tournefortium: (44) *Voilà, inquit, une de ces sortes de digressions, qu'il n'est permis de faire, que dans des lettres; le genre épistolaire souffre tout, & il convient parfaitement aux voyageurs, qui ne sauroient s'empêcher de s'égarer quelquefois dans une longue route.* Ad extremum, ut *Analecta mea* qualiacunque, de vita, meritis & scriptis *Mart. Hankii*, Præceptoris olim tui, post

(44) In *Relatione sua de Itinere in Orientem* suscepto, Gallico sermone edita, Tom. II do, Epist. XVIII. p. 126. a. Edit. Amstel. 4t. maj. II. Tomis. Alia huius libri peregregii editio, Lugduni 1717. 8v. publicata, recensetur in *Act. Erud. Lips. Lat.* 1719. p. 195. 199. Obiter observo, (nam & hæc digressio, manifestæ loco addita, eandem sibi veniam expetit,) in paulo anteced. *Tournefort. Epist. XVII. T. II.* p. 91. a. elegantissimum extare locum, forte non ingratum futurum, nisi notus iam sit, Duum viris illis doctissimis, qui de studio Geographico optime mereri cœperunt, quibusque iam supra §. 26. not. 41. p. 134. Longolii in Geographiam merita sollicitius excutienda, tacite commendare ausus sum.

post fata quoque ipsius, TIBI, quod scio, charissimi, quæ ante hos quinque annos, nescio qua, laudabili certe, erga illum virum doctissimum, ac, dum viveret, de re tum literaria generatim, tum sigillatim scholastica, immortaliter promeritum, yeneratione impulsus, (neque enim mihi quicquam de Viri longe celeb. *Gottlob Krantzii* præclaro monumento *Hankiano* tum adhuc constabat,) in chartam conieci, boni, quæso, æquique consulas, & apud eundem virum humanissimum, ac *Godofr. Hankium*, Fil. genuinum illum hæredem paternarum virtutum, instituti mei causam benevole agas, est, quod enixe abs TE contendo. Occasionem eius rei facile TIBI approbari patieris. Neque enim fieri potest, ut eorum conatus non probes, qui TECUM *Hankii* tui virtutes colunt. Enimvero cum in *Diss.* hac conscribenda, iterum, iterumq; annotationes tuas in *Epist. P. Manutii* libros tres priores, consulere necessum habuerim, ex quibus ansam quoque ad illam conscribendam me arripuisse, ab initio statim fassus sum; factum est, ut inciderem in notam tuam ad *Lib. II. Epist. IX. p. 1085.* in qua bis mentionem inieceras *Mart. Hankii*, quemque Virum celeberrimum & Præceptorem

ptorem quondam tuum nunquam sine laude commemorandum, ibi vocas, unde in mentem mihi venit eorum, quæ ego olim de Viro illo eruditissimo in privatum usum collegi. Vale, VIR doctissime, gloriaque tua dignissime, ac favorem benevolentiamque tuam mihi semper integram conservare, atque me minus recte hic sentientem meliora docere, ne dedignare. Scrib. Halæ in Svevia, exeunte M. Martio, A. Ch. M. DCC. XXVII.

VII.

Brevis & succincta commentatio de vita meritis & scriptis

MARTINI HANKII,

Rect. Gymn. Elis. Vratislav. olim celeberrimi, ex *Observationibus variorum Virorum eruditorum, hinc inde dispersis, collecta & in hunc ordinem redacta.*

Quæ Analectorum vicem ad Monumentum, M. Hankio, à dignissimo eius Successore Gottlob Krantzio erectum, obtinere potest.

AD LECTOREM.

Martinus Hankius, Anno huius Seculi nono VIII. Cal. Maii. rebus humanis exemptus est,